

Abya melóméló Jisəs Kras ndere

JCN ásamé

Mekomejə́o ayi achwə́o ne gejwá

1 Gemegé nnó mme yina alə, mekomejə́o abə alú mə. Mekomejə́o yimbə abə alu ne Əsəwə ne mekomejə́o yimbə abə alu Əsəwə. **2** Abó alú mé ne Əsəwə té ula ulə́o.

3 Unó uko εbi Əsəwə akwyέ uké ne ji. Ji ábέ dampə, mmbə yé geno gema gepə. **4** Mekomejə́o yimbə ne awyaa gejwá. Ne gejwá εyigémbə gelú lé gengbə mbaá akwaá. **5** Genjbə εyigémbə gegənégé né mmu gemmua, yémbo gemua gékágé kweré gejí.

6 Əsəwə abó atə mende fə ayi ákuú ji nnó Jən, **7** Jən achwá ndere ntese, mangaré akwaá genó εyigé genjbə εyigémbə gelú, nnó εbwə awú áfyέ metə́o ne gejí. **8** Jimbə́o apófó genjbə εyigémbə, achwá lé nkane ntese mampye akwaá ákaá genjbə εyigémbə. **9** Genjbə εyigé wáwálé, εyi gegənégé mbaá yéndémuú, gebə gechwə́o fa né mme.

10 Ji abó alú fa mme, ne yé élé mme ayi Əsəwə akwyε akené ne jí, bə́o mme akaá fó ji wó. **11** Ji achwá né melə wuuú, bə́o melə wuuú ásé fó jí wə. **12** Yémbə bə́o ako abi ásélé ji, áfyέ matə́o ne ji, áchyέ εbwə εbwənyε mambe baá Əsəwə. **13** Gefə́o εyigé ábyéné εbwə, gepófó ndere akwaá ábyene baá. Ne εpófó ntó ndere akwaá ákəlegé, εpófó ntó

ndere ntə akəlege. Nebyene bwó netane mbaá Esəwə.

14 Mekomejə́ yimbə́, abwəlé mekwaá, ajwəle fa mme ne ese, alere galógáló ayi apwə amu ne ajágé depə ətire delú wáwálé. Degé ənoge əwé ji awyaá, əwé ji aséle mbaá Ntə wuú ndere danchi Maá.

15 Jən agarege bə́ geno əyigé ji agəne getóme ne Jisəs, ajágé keŋke aké, “Gəgé muú ayi njə́gé nya nnó, ‘Ji ayi achwə́ mbə́ me meso apwə́ me, néndé geməgé nnó ábyé me, ji abə́ alu mé.’ ”

16 Ne gétúgé galógáló wuú apyε ese ako debó nebo matimati. **17** Mabé Esəwə aké ne Mosis yémbo galógáló ne wáwálé áke ne Jisəs Kras. **18** Yé muú ama ayi agəne me Esəwə apó ekose danchi maá wuú. Ji alu ntó eke Esəwə. Ji ayi alu fí ne ntə wuú ne apyε bə́ akaá gefə́ əyigé ntə alu.

Mekomejə́ ayi Jən menwyaá bə́ manaá Esəwə agarége

(Mat 3:1-12; Luk 3:1-18)

19 Akpakpa bə́ Jus né Jerosale átə ámpyέ upε Esəwə ne ámpoo ámpyέ upε Esəwə nnó áchwó ágií Jən nnó ji alú waá? Agigé mbə́,

20 Jən ashya fó mangaré əbwó wáwálé wó. Ge na ne ji agare, aké “Me mpófó Muú yi Esəwə akweré ji elá gefwa.”

21 Agí ji áké, “Ne wə əlu waá? Nnó wə əlu elé Elija.” Ne Jən ashuú əbwó meko aké, “Ngbə me mpó.” Ama ágií ji áké, “Nnó wə əlu muú əkpávē Esəwə?” Ama ashuú əbwó meko aké, “Ngbə.”

22 Aké, “Wə əlu waá yeé, shuú esé meko ayi dejyε garé bə́ abi atəmé esé. Wə mboó əké əlu waá?”

23 Ne Jən ashuú εbwó meko aké, “Me nlu meko muú fó ayi ábéné né mashwəne nnó, nyage meti Ata εbe cho; mbə ne Asaya muú εkpávē Εsəwə abə ajoó.”

24 Bəó dentəó bina álu ntó εkwə bəó Farasi, **25** Ne ágií Jən áké, “Ulannó wə awyagé bəó manaá Εsəwə mbəgé ɔpófó Muú yi Εsəwə akweré ji elá gefwa, yé élé Elija yé εbé élé muú εkpávē Εsəwə ayi abə agare nnó achwəj?”

26 Jən ashuú εbwó meko aké, “Me, nwyage εnyú ne manaá Εsəwə mamímamí, yémbo muú fó alú fa metəó metəó εnyú ayi délá kágé ji. **27** Achwəó mbə me meso, me nkwané yé muú ayi akágé manyií unó uka εbií wó.”

28 Unó bi na uko upye né melə Bətani né εgbé εbēé Jodan mbaá Jən awyagé bəó manaá Εsəwə.

Jisəs alu maá εgəŋme Εsəwə

29 Bií ujyagé Jən agé ndere Jisəs achwəó eta wuú, aké, “Gegé maá εgəŋme Εsəwə ayi akpáné gabə akwaá fa mme. **30** Ji ne me mbə njə́ge ntome ne ji nnó, ‘Muú fó achwəó mbə me meso ayi apwəó me néndé gemége nnó ábyé me ji abó alu mé.’ **31** Me mbəó, mbə nkaá fó ji wó. Yémbo ula bi me nwyagé bəó manaá Εsəwə úlú élé mampye bəó Isrəli akaá ji.”

32 Ne Jən agaré bəó geno εyigé ji agene, aké, “Ngé Mendoó Ukpea ndere etané mfaánebuú εké gepwine εchwó téne ji mmye. **33** Me mbəó, nkaá fó ji wó, yémbo muú ayi atəmé me nnó nwyaá bəó manaá agaré me aké, ‘Muú ayi ɔgené Mendoó Ukpea éshulege etené ji mmye, ji yi mbə ne alú muú ayi awyagé bəó ne Mendoó Ukpea.’ **34** Me ngé

ndere epyembə ne Jisəs, ne ngarege enyú nnó ji alú Maá Esəwə.”

Baá utəó abi Jisəs abəó mbə akui

³⁵ Bií εbifó ujyágé, Jən ama atené εfεé ne baá utəó bií apea. ³⁶ Ndere agéne Jisəs akene ajye, ajoo ne baá utəó bií aké, “Gégé maá egənjme gepege Esəwə mbə.”

³⁷ Ne baá utəó bií bimbə apeá áwúgé ndere Jən ajoo mbə, ákwəlé Jisəs. ³⁸ Jisəs ábwólégé ushu meso agé εbwó ndere akwəlégé ji, ágií εbwó aké, “Enyú dekəlégé ndé?” εbwó aké ne ji “Rabi wə əjwəlege εfó” (Ula Rabi utene nnó menleré).

³⁹ Aké ne εbwó, “Chwóge dégé mbaá ayi me njwəlege.” εbwó ákwəlé yé ji ájye gé mbaá awu, álá εwú ábelé ne ji bií bimbə. Gébé εyigémbə gébó gélú káláŋká eni né nkiale.

⁴⁰ Ne baá utəó bina apeá abi áwuú ndere Jən ajoo ákwəlé Jisəs, ama ele Andru meñmo Simun Pita.

⁴¹ Andru abó mbə akelé meñmo wuú Simun. Agégé ji, agaré ji aké, “Esé degé Muú yi Esəwə akweré ji elá gefwa.” Mabə ami na, malu wyε mabə mami mamaá ne Kras. ⁴² Asé yé Simun afé mbaá Jisəs ne Jisəs apé ji domeé, aké, “Wə əkamege Simun maá Jən, akuú nyε ntó wə nnó Sefas.” Sefas alu wyε mabə mami mamaá ne Pita. (Ula Pita utene nnó etáravé.)

Jisəs akú Filip ne Nataniel

⁴³ Bií εbifó ujyágé, Jisəs akpome mmyε manjye Galilií, ndere ajyeé agé Filip, ajoo ne ji aké, “Kwəlé me.”

⁴⁴ Filip ntó atané Bətsada maá melə ayi Andru εbwó ne Pita atane wyε. ⁴⁵ Filip akèle Nataniel. Agégé ji, agaré ji aké, “Esé dégé muú ayi Mosis

asamé né mabé atome ne ji ne bə́ó ekpávé Esəwə ntó ásá ato ne ji. Alu Jisəs muú Nasaret maá Josef.”

46 Nataniel akale aké, “E é! Genó gelógéló ntó gétánege né Nasaret.”

Philip aké, “Chwó kpa ame jyé ɔgé.”

47 Jisəs agégé ndere Nataniel achwə́ó eta wuú, aké, “Gé maá Isréli ayi wáwálé na. abwəlége fə dembwəle.”

48 Nataniel agíj ji aké, “Opye nnó ne okaá me?” Jisəs ashuú ji meko aké, “Gemegé nnó Philip akú wə, me ngé me wə né ulaá genoó eyigé ákuú nnó fig.”

49 Nataniel awúgé mbo, aké, “Ménleré wə ɔlu Maá Esəwə, ɔlu nto mfwa bə́ó Isréli.”

50 Jisəs aké ne ji, gétúgé ngaré wə nnó ngé wə né ulaá genoó eyigémbə, “Ne ɔfyéé metoó ne me? Ogéne nyé ukpékpé unó bi upwə́ó ebi.” **51** Ama ajáo aké, “Ngarége enyu wáwálé nnó, dégéne nyé nkane mfaánebuú anenege ne makiénné Esəwə akwəme áshulege ne mfaa Maá Nte Mekwaá.”

2

Neba né melo Kana

1 Bií ɔbfíj ujyagé, né ndə eyi egbeé eléé, neba nefó nebó nélú né melo Kana né gebagé mewaá Galilií, mma Jisəs abó alú wyε. **2** Álə ntó Jisəs ne baá utoó bií né neba eníné mbo. **3** Ne mmə́ó ɛpaá ɛwémbə mabyegé mma Jisəs ajáo ne ji aké, “Mmə́ó bwó mabyε.”

4 Ne Jisəs ajáo ne ji aké, “Mma ɔgarégé fó me genó eyigé mbə́ó mampye, gébé ya gélú gakwáne.”

5 Yémbə mma Jisəs ajáo ne baá defwε abi ánene ankeé aké, “Pyegé yéndégenó eyigé ji agarege enyu nnó dépyε.”

6 Ekké epyεémb̄o, b̄o nkwó manaá f̄o akené álu εfεé kwókwólé abi b̄oó Jus áchwele manaá wye ne áshwónege byo bwó manεmmye mbaá Esow̄o ndere gepogé bwó gélú. Nkwó ama akpene baá b̄o nda manaá esaá yé esaá meso εfya.

7 Jis̄os aj̄o ne baá defwε abi ánēne ankeé aké, “Fyegé manaá magbee né b̄o ηkwó bimb̄o.” Afyegé manaá magbégé lábé lábé, **8** aké ne εbwá, “Chwegé amif̄o déchyε memgbare εpaá.” Ne ápyε wye ndere ji áj̄o. **9** Ne memgbare εpaá afwórégé manaá amimb̄o, ami mabwólé mm̄oó, akaá f̄o mbaá ayi mami matané wó. Yémbo b̄oó abi áchwelé manaá amimb̄o ákaá. Ne megbare εpaá akuú meno neba atené baba, **10** aj̄o ne ji aké, “Yéndémuú anegé εpaá, aboó kpe mb̄e achwá ne mm̄oó malómáló. B̄oó ányúgé me kpaá ápwagé ne achwá ne ami mabomabo. Ne w̄o obelé mm̄oó ami malómáló mala kpaá té nana”?

11 Ge gepoge ufélekpa mb̄e εyigé Jis̄os apyee na. Apyε geji né Kana né gebagé mewaá Galilií. Apyε mb̄o manlere gepogé uto bií. Ne baá ut̄o bií ágégé mb̄o áfyεé mat̄oó ne ji.

12 Epaá εwémb̄o εbyégé, Jis̄os ashulé afé né Kapanoñ ne mma wuú, aŋmo bií ne baá ut̄o bií, εfεé ne εbwá ábelé mboó nd̄o.

*Jis̄os abú b̄oó bi ákpoó unó né mmu εcha upε Esow̄o
(Mat 21:12-13; Luk 19:45-48; J̄n 2:13-22)*

13 Epaá koó upú b̄oó Jus elágé kwókwólé Jis̄os akwá afé né Jerosale. **14** Akwónégé, akpe né mmu dachi εcha upε Esow̄o. Agé ndere b̄oó abi ákpoo mpo, magoŋme, upwene mampye upε mbaa Esow̄o, ne abi ájwólé ákwórege manjka. **15** Agégé mb̄o, abó manyií akwyε getó, abú b̄oó bimb̄o ako átané

wyé chónchó ne magoñme, ne mpø. Atyá mañka ayi bøó abi ákene gesegé mañka mankwøré, amu makpókpogélé bwó agbé. ¹⁶ Ne anyá bøó abi akpoó upwene aké, “Kpagé ubi détáné fa, débófó mambwølé gepúgé Nte wa gélá ntoné gese wó.”

¹⁷ Jisøs apygé mbø, baá utøó bií áte meko mejøá ayi asamé né mmu ñwe Ësøwø nnó, “Géchyéé eyigé me nwyaá né gepú jye gesøá me mmu eké mewø.”

¹⁸ Akpákpa bøó Jus áchwøó jøó ne Jisøs áké, “Ndé geføgé gepø eyigé wø økagé leré mampye esé dékaá nnó elé Ësøwø ne achyø wø eshyø mampye depø eti.”

¹⁹ Jisøs ashuiú ebwø meko aké, “Muígé echa upø ewéna, nselé ndø eleé mpyø ewú ekere meso ndere øbo elu”.

²⁰ Boó bimbø áké, “Oké ndeé? Echa upø ewé, eselé esé usaá ñme upeá meso ekené mantené, ne wø øké øselé ndø eleé mantené ewú?” ²¹ Yémbø echa upø ewé Jisøs ajøó mbø, ató elé ne menyammyø wuú jimbøó. ²² Jisøs akwilégé né negbo, baá utøó bií áte nnó ji abø ajøó mé mechó ewé. Akamé ne genó eyigé ñwe Ësøwø ajøó ne eyigé Jisøs ajøó.

Jisøs akaá genó eyi gélú né metøó akwaá

²³ Ne gébégé Jisøs alú né Jerosale anyeé epaá koó upú, apye gejamégé boó áfyøé matøó ne ji gétúgé uføó unó ne ufélekpa ebi ji apyeé. ²⁴ Yémbø Jisøs afyeé fó matøó ne ebwø wó, néndé akaá nderemekwaá alú. ²⁵ Epósé ewé muú agarégé ji néndé jimbøó akaá mé genó eyi gélú mekwaá metøó.

3

Jisøs ne Nikodemus

¹ Muú kpaá bə́ Jus fə́ abó alú, ayi ákuú ji Nikodemus. Alú muú ekwó bə́ Farasi. ² Mende yimbə́ achwó bané Jisəs ne utuú, ajə́ ne ji aké, “Ménleré esé dékaá nnó Eṣəwə ne atəmə wə́, néndé muú fə́ akágé pye unó bi wə́ ɔpyéé, mbə́gé Eṣəwə álá pó ne ji.”

³ Ne Jisəs ashuú ji meko aké, “Ngarégé wə́ wáwálé nnó, mbə́gé álá abyé muú mambyé ayi meke wó, agene fə́ gefwa eyigé Eṣəwə ágbárege.”

⁴ Ajə́gé mbə́, Nikodemus agií ji aké, “Muú akwógé mbə́ mé ukoó, ápyéé mbə́ nnó ne ámá abyé ji?” nno amage kpe né mmu une mma wuú abyé ji?

⁵ Jisəs ashuú ji meko aké, “Ngarégé wə́ wáwálé nnó mbə́gé álá abyé muú nebyé né manaá ne Mendoó wó, anyeé fə́ gefwage Eṣəwə. ⁶ Mekwaá abyene ele nté mekwaá, Mendoó ntó ebyene élé Mendoó. ⁷ Ekágé olá meno mekpo fuú, élé njə́ ne wə́ nnó, abó mambyé muú mambyé ayi meke. ⁸ Myo amye yéndé mbaá ayi akelégé, muú awuú gewya jií, yémbə́ ákágé fə́ mbaá ayi atané ne mbaá ayi ajye. Wyembə́ ntó ne élü ne muú ayi abyéne ji né Mendoó. Muu ákaáge gare fə́ ndere Mendoó ebyene Mendoó.”

⁹ Nikodemus awúgé mbə́, agií Jisəs aké, “Ewéna ebeé mbə́ nnó?” ¹⁰ Jisəs ashuú ji meko aké, “Wə́ olú gekpékpgé menleré bə́ Isrəli nnó ɔkágé unó bi?” ¹¹ Ngaregé wə́ wáwálé nnó, esé dejə́gē depə́ etiré dékágé, ne dégarege unó bi esé dégēne, yémbə́ enyú dékəlege fə́ manwú. ¹² Ngarege enyú unó bi upyé fa mme enyú dékámégé, nnó ngare enyú ebi upyé né mfaánebuú ne dékámegé? ¹³ Yé muú ayi akwəmē mé ájyeé né mfaánebuú apó, ekosé wye

Maá Ntε Mekwaá ne atané mfaánebuú achwóo fa mme. ¹⁴ Ndere Mosis abweé nyá mmyo né mashwóne wyembə ntó ne abóo mambwe Maá Ntε Mekwaá né mfaá ¹⁵ Ne yéndémuú ayi áfyee metoó ne ji, abó gejwá εyi gélágé byé.

¹⁶ Esowá abó gejeé ne boó mme, nkawú ne atomé danchi maá wuuú nnó yéndémuú ayi áfyee metoó ne ji, anomé fó mme detu, abó gejwá εyi gélágé byé. ¹⁷ Esowá átóó fó Maá wuuú fa mme nnó áchwo ágare nnó boó mme ákwe mpa wó. Ató lé ji nnó áchwo áfere εbwó né εfwyale gabó. ¹⁸ Yéndémuú ayi áfyee metoó ne ji akwene fó mpa, yémbə muú ayi alá áfyee metoó ne ji wó akwe mé mpa néndé áfyee fó metoó ne danchi Maá Esowá wó. ¹⁹ Gé na ne mpa ayi mbə abeé nyε. Gejgbó gechwó fa mme, yémbə boó ágbóo ne gemua ápwó gejgbó néndé unó bi εbwó abó ápyε ulómé fó. ²⁰ Ne yéndémuú ayi apyee gabó akií fó gejgbó, ne akélégé fó manchwó né gejgbó nnó ekágé gabó wuuú agéné. ²¹ Yémbə muú ayi apyee galógáló, achwo né gejgbó, nnó galógáló wuuú agéné ágé nnó ji apyee ndere Esowá akélege.

J̄on menwyaá boó manaá Esowá agaré ndere Jisəs alu

²² Ewyágé Jisəs ne baá utóó bií alyaá Jerosale, áfé né gebagé mewaaá Judiya ábelé εwú mboó ndə awyagé boó manaá Esowá. ²³ Né gébé εyigémbə, J̄on menwyaá boó manaá Esowá abó awyagé ntó boó manaá Esowá né melə Enən εwé elú kwókwólé ne melə Salim, εlé manaá malú εwú dəó. Boó ájye eta wuuú awyagé εbwó manaá Esowá. ²⁴ (Né gébé εyigémbə, ábó álu danfye J̄on né denə.) ²⁵ Ewyágé

muú Jus fə aló manyε mbeé ne baá utə́ Jən, gétúgé gefə́ó eyigé muú abə́ó manshwə́né mmýε ne ábé pópó né mbə́ ushu Əsəwə. ²⁶ Ne baá utə́ Jən achwó eta wuú agaré ji aké, “Ménleré, mende ayi nyá əbó əlu ne ji né egbé ebéé Jodan əwé né, ayi əbə əgarege bə́ gétú jií, alú mbə́ fa ne bə́ ako ájyéé eta wuú awyagé əbwó manaá Əsəwə.”

²⁷ Ajə́ogé mbə́, Jən ashuú əbwó meko aké, “Muú fə akágé bó genó ekose nno Əsəwə achyεge ji geji. ²⁸ Enyú amboá délú bə́ ntésé ba gérégé ngaré nnó, ‘Me mpó fó Muú yi Əsəwə akweré ji elá gefwa. Əsəwə atə́ me nnó mbó mbə́ ne ji.’ ²⁹ Menə neba ne awyaá mendée neba, yémbo mejeé menə neba, muú ajwə́lege awuú meko menə neba, abéé ne nechóchó gétúgé meko menə neba ayi ji awuú. Neschónchó ənina nelú əna, ne nana metə́o egó me gétúgé mende yina. ³⁰ Ji abó mankwó əjgó, me mbó magbó gelú.”

³¹ “Muú yi atané mfaánbeuú aŋea gemε apwə́ bə́ ako. Muú mme, abyε wyε muú mme ne ajə́ogé lé depə́ ndere bə́ ako mme ájə́oge. Ji ayi atané mfaánbeuú apwə́ bə́ ako. ³² Ji agarege unó bi ji awuú ne əbi agéne, yémbo yé muú yi akamege meko wuú apó. ³³ Yéndémuú ayi akámege meko mejó wuú alerege nnó genó eyigé Əsəwə ajə́ gelú wáwálé. ³⁴ Ne muú yi Əsəwə atə́mē, ajə́ogé élé depə́ Əsəwə néndé Əsəwə achyεge ji uto Mendoó wuú byágébyágé. ³⁵ Ntε agboó ne Maá, ne afyε ji unó uko né amu. ³⁶ Ne yéndémuú ayi áfyéé metə́o ne Maá yimbə́, awyaá gejwá əyi gélágé byé. Yémbo, yéndémuú ayi atoómekpo mamfyε metə́o ne ji agéné fó gejwá eyigémbə́, metə́o usə́ Əsəwə elu ne

muú yimbo te kwyákwyá.”

4

¹ Ekwó bō Farasi áwú nnó bō abi ajyee mbaa Jisəs, ji awyage εbwó manaá Εsəwə aja apwō abi ajyee mbaá Jen. ² Yembō wáwálé alú nnó Jisəs jimbō awyáge fō bō manaá Εsəwə, elé baá utō bií ne áwyáge. ³ Ne Jisəs awúgé nnó bō Farasi áwu nnó bō abi áchwaó eta wuú aja apwō abi Jen, alyaá Judiya akeré meso né Galilií, ⁴ abó mankoó wyε né gebage mewaá Samariya ne afé né gebagé mewaá Galilií.

⁵ Akwónégé né gebagé mewaá Samariya akwóné melə εwé ákuú nnó Sikar. Sikar alú kwókwólé ne melú mme εwé Jakəb abó achyée maá wuú Josef. ⁶ Embu manaá εwé Jakəb abó áchomé elú ntó εfεé. Jisəs ákεgε ápwagé, ajyε jwólé wyε. Gébé gélú kalaŋká εfyánéεpeá ne ηwəmese εyigé Jisəs akwóné né mbaá yimbo.

⁷ Eké εwyáge, mendée Samariya fō achwó εfεé manchwé manaá. Jisəs ajoá ne ji aké, “Chyeé me manaá nyú.” ⁸ Gébé εyigémbō, baá utō bií afé né melə manjye na menyéé.

⁹ Mendée Samariya yimbō aké, ne ji “Wə elú muú Jus, me nlú muú Samariya, εpyεémbō nnó ne ɔgií me manaá manyú?” Ajao mbō néndé bō Jus ne bō Samariya átuúgé fō. *

* ^{4:9} Elú wáwálé nnó: Bō Jus átugé fō ne bō Samariya nendé gébé εyigé bō Asariya amyéé be ápwō bō Isreli, ákpa εbwó afé ndere afwε. Ne abi álá né gebagé mewaá Samariya ába bō abi álá pō fō bō Jus. Ndere elúmbō, bō Jus bifō abi ála né gebagé mewaá Judiya, ásé nnó εbwó ápō pōpō né mbε ushu Εsəwə.

10 Jis̄os̄ ashuú ji meko aké, “W̄ əbó əkaá mb̄
echye əwé Əs̄ow̄ achyegé ne gefəgé muú ayi agií
mb̄ w̄ manaá, mb̄ əgií ji, ne ji abó achyegé w̄
manaá ami machyegē gejwá.”

11 Mendée yimb̄ ajoó ne ji aké, “Ata əpó ne genó
manchwé manaá, ne əmbu manaá əwéna əgomé.
Çpyéé mb̄ nnó ne əgé manaá ami machyegé
gejwá? **12** Nnó w̄ əngeá gemé əpw̄ gekwenege nt̄
sé Jakob̄ muú áchomé ssé əmbu manaá əwéna?
Əwé jimb̄, baá bií ne utú bií anyuú manaá wyε.”

13 Jis̄os̄ aké ne ji, “Yéndémuú ayi anyú manaá
amina, mmwólé manaá əmágé pyε ji, **14** yémb̄,
yéndémuú ayi anyúu manaá ami me nchyegē nyε,
mmwólé manaá əmágé pyε sé ji t̄ kwyakwya. Ne
manaá ami me nchyegē ji, mabwəlége nyε mala
eta wuú eké əmbu nnyi əwé etanege manaá ami
machyegē gejwá εyi gélágé byέ.”

15 Mendée yimb̄ aké, “Ata chyεé me manaá
amimb̄ nnó mmwólé manaá əpyegé sé me, ne nnó
nchwóge sé fa manchwé manaá.”

16 Jis̄os̄ ajoó ne ji, aké, “Chó kuú meno wye ənyú
déchwó.”

17 Ne mendée yimb̄ ashuú ji meko aké, “Me
mmp̄ ne meno”,

Jis̄os̄ aké, “W̄ əlú cho ndere əké əpó ne meno,
18 néndé əbó əbá mé an̄ ata, ne ayi əlú mb̄ ne ji
nana, apó f̄ meno wye. Genó εyigé w̄ əjoó mb̄
gélú wáwálé.”

19 Mendée yimb̄ ajoó ne ji aké, “Ata əlúmb̄ eké
w̄ əlú muú əkpávē Əs̄ow̄. **20** Ukwene ante sé ábó
ánogé Əs̄ow̄ né mekwé əwéna, yémb̄ ənyú b̄oó Jus
deké ánogé elé Əs̄ow̄ né melo Jerosale.”

²¹ Jis̄os aj̄o ne ji aké, “Kámé genó eyigé me n̄j̄ogé, gébé gechwó nyé eyigé enyú délá n̄ogé sé Es̄ow̄ fa né mekwé ewéna, yéé ebélé né J̄erosale. ²² Enyú b̄o Samariya dénogé genó eyigé délá kaágé, esé b̄o Jus dénogé genó eyigé dékaágé n̄endé muu ayi áferege akwaá né efwyale gabo atanewe nyé elé né mbaá b̄o Jus. ²³ Yémb̄o gébé gechwó, ne géchuw̄ mé, eyige b̄o abi anogé Nt̄e se wáwálé anoge nyé ji né gefoó eyi gelu wáwálé ndere Mendoó Es̄ow̄ elerege. Gé ufoó b̄o abi Es̄ow̄ akélege nnó ánoogé ji mb̄o. ²⁴ Es̄ow̄ alú Mendoó ne b̄o abi anogé ji abó manogé ji né gefoó eyi gelu wáwálé ndere Mendoó Es̄ow̄ elerege.”

²⁵ Ne mendée yimb̄o aké, “Nkaá nnó Muú yi Es̄ow̄ akweré ji elá gefwa, ayi akuú ji Kras achwó, gébégé achwogé agarege nyé esé yéndégenó chánéné.”

²⁶ Jis̄os agaré yé ji aké, “Me yi nj̄óge mb̄o nlu ji awu.”

²⁷ Eké ewyágé baá utó Jis̄os áchuw̄; ne álá meno mekpo fuú nkane ágéné ji aj̄o ge mejoó ne mendée yémb̄o yé muu ayi agií ji nnó okelenge ndé, yé ebé elé nnó ulannó aj̄o ge mejoó ne mendée yina apó.

²⁸ Mendée yimb̄o alyaá yé ñkwó manaá wuú eféé afé né melo ajye gáré b̄o aké, ²⁹ “Chwóge dégé mende ayi agaré me yéndégenó eyige me mb̄o mpyéé. Nnó ji ne alu Muú yi Es̄ow̄ akweré ji elá gefwa?” ³⁰ Ne b̄o átané né melo ajyéé gé Jis̄os.

³¹ Né gébé eyigé mendée yimb̄o ajyéé né melo, baá utó Jis̄os ákpeáge ji áké, “Ménleré nyé menyéé.”

³² Yémb̄o Jis̄os aj̄o ne ebwó aké, “Me nwya menyéé manyé ayi enyú délá kaá wó.”

33 Ajə́gé mbə́, baá utə́ó bií ájə́ ne atə́ aké, “Nnó muú fə́ achwá ji ne menyéé?”

34 Ndəre ájə́gé mbə́, Jisə́s aké, “Menyéé wa alú elé mampye genó eyigé muú ayi atə́mē me akélege ne mampye utə́ó bií nnéré chánchá. **35** Pó enyú déjə́ge na nnó, ‘Ela amfaá ani ne mbwé ákwóné mamferé?’ Yémbə́ me ngarege enyú nnó bwə́ge ame dépe makə́ó, mbwə́ akwə́né mé́ mamferé. **36** Ye nana muú ayi aférégé mbwé abə́ó nsa wuú ne any-werege mbwé yimbə́ ne mbwé yimbə́ ele geñwá eyi gélágé byé. Ebegé mbə́, mempené ne memferé ábeé ne nechóchó chónchó. **37** Epyegém̄bə́, nekanemejə́ó eniné ajə́ó nnó, ‘Mempené apégé, memferé aféré’ nelú wáwálé. **38** Me ntó enyú nnó déjyéé déféré mbwé né mekə́ó ewé enyú déla dépéé mbwé wyé wó. Baó abi chá ápye utə́ó, enyú débó nsá né utə́ó bwó.”

Gejamégé bə́ó Samariya áfyé metə́ó ne Jisə́s

39 Né gébé eyigém̄bə́ gejamégé bə́ó Samariya, áfyé metə́ó ne Jisə́s gétúgé genó eyigé mendée yimbə́ agaré εbwó nnó, “Agaré me yéndégenó eyigé mbó mpyéé.” **40** Bə́ó Samariya bimbə́, ágégé Jisə́s, áné ji mmye nnó ajwólé ne εbwó, ne Jisə́s abə́lē ne εbwó ndə́ epeá.

41 Né mboó ndə́ eyimbə́, gejamégé bə́ó ama áfyé metə́ó ne Jisə́s gétúgé mekomejə́ó ayi ji ágaré. **42** Ne ájoó ne mendée yimbə́ aké, “Esé défyéé metə́ó ne Jisə́s nana εpósé gétúgé mekomejə́ó ayi ɔgaré esé néndé esé ambə́ó déwú ne dékaá nnó ji alu Mem-poó bə́ó mme wáwálé.”

Jisə́s apyéé maá muú kpaá gómena atoó

43 Ndə yimbə εpea εkógé, Jisəs alyaaá melə Samariya afé né Galilií. **44** Jisəs jimbəó abó ajoo mé aké, “Muú εkpávē Esəwə apó ne énogé né melə wuú.” **45** Akwónégé né Galilií bəó melə Galilií ásé ji amu apeá néndé εbwó ágé yéndégenó εyigé Ji apyeé né Jerosale gébégé εpaá koó upú. Elé εbwó ntó ábó álu wyε.

46 Ne Jisəs ama ajyéé né melə Kana εwé ji abó apyeé manaá mábwólé mmoo né gebagé mewaá Galilií. Ne muú kpaá gómena fə abó alú né melə Kapanəm ayi maá wuú abə amée. **47** Mende yimbə awúgé nnó Jisəs atané melə Judiya achwó né Galilií, ajyé ne ji mmye nnó áchwó ápyeé maá wuú ayi amée álá magbómagbó átoó.

48 Ne Jisəs ajoo yé ne ji aké, “Me nlá mpyé gepəgé ufélékpá εbi ulérege utó Esəwə wó, εnyú défyεé fə matoo né me.”

49 Ajoogé mbə, muú kpaá yimbə aké, “Ata chwó déjyé εkágé maá wa agbó.”

50 Ne Jisəs ajoo ne ji aké, “Chó maá wyé atoge nyε.”

Ne mende yimbə akamé ne mekomejó ayi Jisəs ajoo mbə, afé. **51** Ndere mende yimbə ajyéé, baá défwə bií átuú ne ji né meti, ágaré ji aké, “Maá wyε alu mebe.” **52** Ne mende yimbə agií εbwó gébé εyigé maá yimbə atoó. Aké, “Gefwene yimbə gébyé ji mmye njuna né kalaŋká ama.”

53 Agárégé ji mbə, ate nnó elé wyε né gébé εyigémbə ne Jisəs abó ajoo ne ji nnó, “Maá wyε atogé nyε.” Ndere εpyeémbo mende yimbə ne ula gepú bií uko áfyé metoo né Jisəs.

54 Gé ndə ayi agbeé manjáne apea ayi Jisəs aleré gepəgé ufélékpá né Galilií gébégé atané né Judiya.

5

Jisəs apye mbwére atoó

¹ Ndəfó ekogé, Jisəs alyaá Galilií akwó afé né Jerosale manjyé nyé epaá bōó Jus fó. ² Né melo Jerosale, géntoogé manaá fó gélú wyé eyigé anō geji nebo agbá ata, Kwókwólé ne menombi ewé magónjme ákóge wyé. Akuú geji né mejó Hibru nnó Betsata. ³ Gejamégé bōó abi amée, ájwolége wyé. Abi amé nónómé, ubwéré, ne abi amée unchanchi. Agile nnó Nnyi nebulé. ⁴ Ekiénné Esowá fó echwóó, gébégébé ebulege géntoogé manaá eyimbó. Ne muú ayi ábōó mbé ashulége né mmu manaá mimbo, yéndé nemée eniné ji amée nebyéé. *

⁵ Mende fó ntó ayi abó amée né aŋmē esaá meso nekuúneleé abó alu eféé. ⁶ Jisəs agégé ji ndere álú éfée bélé, akaá nnó amée mé né gejamégé aŋmē. Agíji aké, “Okeloge nemée nyéé nebyé?”

⁷ Mende yimbó ashuú ji meko aké, “Ata, mpó ne muú ayi akpané me afyéé né mmu gentoo eyigémbó gébégé nnyi nébulégé. Yéndégébénkulégé manjyé, muú yicha abó mbé.”

⁸ Ajóágé mbó, Jisəs aké ne ji, “Kwilé ka, pwi gebó jyé, ojye mmu.” ⁹ Ne ténéténé ayi Jisəs ajóó mbó mende yimbó atoó, akwilé ka, apwi gébó jíí akene.

Mechó ewéna epyé né bií uwyaá bōó Jus. ¹⁰ Epyégémbó, ákpakpa bōó Jus ajóó ne mende yi atoó mbó aké, “Fina élé bií uwyaá, ne ebé sé ekamé fó nnó muú akpá gébó né bií uwyaá wó.”

* ^{5:4} Elú wáwálé nnó: Malo ani yina, apó né ukwéne bo ŋwé.

11 Ne mende yimbø ashuiú εbwó meko aké, “Muú ayi apyε me ntoó ne agaré me nnó nkpá gébø ya nkø njye.”

12 Akpakpa bimbo, ágií ji áké, “Ndé muú awú agaré wø nnó ɔkpá gébø jye ɔkènè”?

13 Mende yimbø akagé sé muú ayi apyε ji atoó, néndé gejamégé bøó abó alú εfεé, ne Jisøs akpε né mpú bwø.

14 Εwyagé Jisøs ama agé ji né mmu εcha upε Εsøwø, ajǿ ne ji aké, “Gé, nana ɔtoó, ɔpyεgé sé gabø, ékágé mechø kpáa εshúlì wø mmyε.” **15** Ne mende yimbø ajye garé yé ákpakpa bøó Jus bimbo nnó élé Jisøs ne abó apyεé ji atoó.

16 Efεé mbø ne ákpakpa bøó Jus álǿ manchyεgé Jisøs εfwyale gétúgé ji apyεé muú atoó né bií uwyaá. **17** Jisøs ajǿ ne εbwó aké, “Ntε wa apyε utǿ yéndégébø, mentø mbø mampyεgø utǿ.”

18 Ajǿgø mbø, matǿ ásø ákpakpa bøó Jus kpaá, ányémeno nnó ábø manwá ji. Néndé ji akwé fó εbø bií uwyaá εwú εwú wø, amεé ntø mmyε ne Εsøwø gétúgø ajǿ nnó Εsøwø alú ntø wuú.

Jisøs awya utø manchyεé gejwá ne mansø mpa

19 Jisøs ajǿ ne εbwó aké, “Me ngaré εnyú wáwálé nnó me Maá nténégé fó ushu ushu ba mampyε genø, ekosé unø bi me ngéne Ntε wa apyεé ne me ntø mpyε néndé yéndégenø εyigé Ntε apyε, geji ntø ne Maá apyεé. **20** Elé Ntε agboó ne me Maá alérege me unø uko εbi jimbø apyεé. Ne amágé lére nyε me ukpékpø unø bi upwǿ bina. Ne εnyú délaá nyε manomekpo fuú. **21** Ne wyε ndere Ntε apyε bøó abi ágboó ákwilege ne negbo, achyε εbwó gejwá, mbøntø ne Maá achyεgø gejwá mbaá yéndémuú

ayi ji Ntε akélege. ²² Ne yé muú ayi Ntε wa asóo mpa wuu apó. Yémbø achyε me Maá wuu utó nnó nsogé mpa bøó akó. ²³ Nnó bøó ako ánogé Maá wyε ndere ánogé Ntε. Muú ayi álá anogé Maá wó, εbyennó ánogé fó ntó Ntε muú atómé ji.

²⁴ “Ne me ngarége εnyú wáwálé nnó yéndémuú yi awuú mekomejøó wa ayina, ne áfyεé metoó ne muú ayi atómé me, awya gejwá εyi gélágé byé. Muú yimbø ntó akpéné fó unóo mpa, atané me né meti negbo akpε né meti gejwá. ²⁵ Ngarége εnyú wáwálé nnó gébé géchwoó, ne géchwoó mé eyigé bøó abi álu ne meti negboó awuú nyε meko Maá Εsowø. Ne bøó abi awuú ne áfyεé metoó ne ji, ákerege nyé né meti gejwá. ²⁶ Ndere Ntε wa jimbø alú menchyεé gejwá mbøntó ne ji apyε me Maá wuu nnó mbé menchyεé gejwá. ²⁷ Ne achyεé me Maá wuu uto mansó mpa akwaá, néndé melú Maá Ntε Mekwaá.

²⁸ “Ekágé délá mano mekpo fuú géтуgé mechó εwé. Gébé géchwoó eyigé áwuú bøó abi álu né mmu manome áwuu nyε mekomejøó Maá Ntε Mekwaá ²⁹ Áwúgé átanege nyε mmu manome. Abi apyεé unó bi Εsowø ákélege, ákwilége nyε ákpε né gejwá εyi gélágé byεé. Ne abi apyεé gabø ákwilége nyε ákpε né unóo mpa. ³⁰ Nkágé téne fó ushu ushu ba mpyε genó. Nkane Ntε wa agárege me mbøntó ne nsóo mpa. Ne geføó eyigé me nsóo mpa gelú cho, néndé nkélege lé mampyε genó eyigé muú ayi atómé me akélege nnó mpyε, εpófó ndere me nkélege mampyε.

31 “Mbəgé me mbəó nke ngarege bəó depə εtiré détome ne uto ba εbyénnó unó bi me ngarege mbə úlú detú. **32** Muú fó ntó alú ayi alú ntésé wa, ne nkaá nnó unó bi ji agarege átóme ne me, úlú wáwálé. **33** Enyú detó nyá bəó dentə́́ mbaá Jən menwyaá bəó manaá Esəwə, ne ji agaré enyú wáwálé gefəgé muú ayi me nlú. **34** Me nkəlege fó nnó bəó ákaá gefəgé muú ayi me nlú. Me njogé mbə ntome ne Jən, nkəlege εlē nnó enyú dewu nnó ékágé dekwe mpa Esəwə. **35** Ji Jən abó alú εké εtulekanj εwé élulí égénegē. Ne mboó gébé fó enyú debə désé geŋgbó jií ne necháchá. **36** Me nwya unó bi úlérege gefəgé muú ayi me nlú, εbi uŋea upwə εbi Jən ágaré. Elé wyε utə́́ ubi, εbi Ntε wa afyeé me né amu nnó nnéré, ubi ne mpyéé. Ne ubi ne úlérege nnó Ntε wa ne atəmē me. **37** Ne Ntε wa muú atəmē me, agaré ntó gefəgé muú ayi me nlú. Enyú délú danwú meko wuú, ne ye gefəgé muú ayi ji alú délú dangé. **38** Ne enyú debelé fó mekomejó wuú né matə́́ nyú wó, néndé genó εyi gelerege mbə εlē metə́́ εwé enyú dela défyeé fó ne muú ayi ji atəmē wó. **39** Enyú decherege uno εbi ásame né muu ŋwe Esəwə ayi déferé nnó ji ne apyéé enyú débə geŋwá εyi gélágé byé ne mekomejó yimbə ajə́́gé atome εlē ne me. **40** Yémbə enyú dékélégé fó manchwá eta wa nnó débə geŋwá εyi gélágé byé.

41 “Me nkélégé fó nnó ákwaá áfεé me. **42** Yémbə ndere me nkaá enyú, enyú débə́́ fó gejeé ne Esəwə wó. **43** Me nchwó né mabə Ntε wa, enyú déshya mansə me. Yémbə muú yi chá achwáge né mabə amií jimbə́́, enyú déselé nyε ji. **44** Enyú dékélēge nnó ate bəó ne áfεge enyú dékélēge fó nnó muú yi ji

mbií ne alú Esowá, aféé enyú. Epyembó nnó ne enyú défyéé matoó ne me.

⁴⁵ “Yémbó déferégé fó nnó me ne nkúu nyé enyú mpa né mbé ushu Ntē wa, élé Mosis ayi enyú déneré matoó ne ji ne akuú nyé enyú mpa. ⁴⁶ Mbøgé enyú débó défyéé matoó ne Mosis wáwálé, mbó défyéé ntó matoó ne me, nendé unó bi ji asamé, útoó ne me. ⁴⁷ Téé ndere enyú délá kamé nnó unó bi Mosis asamé úlú wáwálé wó, epyembó nnó ne dekame nnó ebi me njógé úlú wáwálé?”

6

*Jisós achyeé dälé bṓ áta menyéé
(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)*

¹ Ebélégé, Jisós achyaá géntoogé mewaá Galilií eyigé ákuú ntó nnó géntoogé Tiberas. ² Ne gejamégé bṓ ákwálege ji géтугé ágené gepogé ufélekpá ebi ji apyeé bṓ mameé átoó. ³ Jisós ne baá utoó bií ákwó ájye jwále né mfaá mekwe. ⁴ Gébé eyigembó, epaá bṓ Jus ewé ákuú nnó epaá koó upú, éla kwókwólé.

⁵ Ne Jisós ábwége ame agé ndere gejamégé bṓ áchwáó eta wuu, ajoo ne Filip aké, “Dénane mbo bred efó ayi akwánege bṓ bina manyé?” ⁶ Agí mbo manwú meko yi Filip ashúge nyé, nendé jimbóó akaá mé genó eyigé ji aboó mampyé.

⁷ Filip ashuu ji meko aké, “Yé dékpá élé nká eyi muú utóó anyéé né ámfaá aneé ne déna bred dékáré ukéké ukéké mbaá bṓ bina, akwánégé fó ebwó ako.”

⁸ Ne maá utóó Jisós ayifó ayi akúu ji nnó Andru meñmo Simun Pita, aké, ⁹ “Njyé gesa fó, alú fana

ayi awyaá ntó b̄ed et̄a εyi ápyε ne b̄ele ne meshuú εpea, yémb̄o εkwánege mb̄o b̄o bina nnó?”

¹⁰ Aj̄óggé mb̄o, Jis̄os aké, “Gáré yéndémuú ájwólé ka.” Melú εwémb̄o ejá dambyanja d̄o, b̄o abi ájwólé wyε ande εbwó εbwó álú genogé d̄elé b̄o átāa. ¹¹ Ne Jis̄os asé ntó b̄ed εyimb̄o, achyé matamé mbaá Es̄ow̄o, akaré mbaá b̄o abi ajwólé εfεé. Wyemb̄o ntó ne apyε ne meshuú εyimb̄o εpeá ne yéndémuú ase ndere ji akēlege. ¹² Anyégé agbégé, Jis̄os agaré baá ut̄o bií aké, “Nywerege ayi álaá εkágé délyaá yεé genógef̄o” ¹³ Ne ányweré ayi álaá ágbeé usá úfyáneupeá yé elé ntó b̄ed εb̄o elú elé et̄a.

¹⁴ Ne b̄o bina ágégé gep̄oge ufélekpá bina, εbi Jis̄os apyém̄b̄o, áké, “Gé muú εkpávē Es̄ow̄o wáwálē na, ayi alú manchwó fa mme.” ¹⁵ Jis̄os ákágé nnó b̄o bimb̄o ákēlege mangbaré ji ne utó ápyε ji áb̄e mfwa, alyaa εbwó ama akwó afé te mfaá mekw̄e jimihií.

*Jis̄os akē mfaá mek̄o manaá
(Mat 14:22-23; Mak 6:45-52)*

¹⁶ Nkwalé akwónégé baá ut̄o Jis̄os áshulé áf̄e né mbale géntoogé mewaa εyigémb̄o, ¹⁷ ákpε εkpe manchyaá ájyé né mel̄ Kapan̄om. Géb̄e εyigémb̄o utuú ugi, ne Jis̄os abó alú danchwó báne εbwó. ¹⁸ Ndere ajyéé mbyo metometo ammyε apyε mg-bannyi akw̄ome. ¹⁹ εbwó ájyégé genogé ηkpa neke eni, áké ágēne nkane Jis̄os akéne mfaá mek̄o manaá achw̄o kwókw̄olé ne εkpée, áb̄o εf̄o. ²⁰ Ne Jis̄os aj̄o ne εbwó aké, “Déf̄ogé, elé me.” ²¹ Aj̄óggé mb̄o mat̄o ágo εbwó mansε ji akpε né mmu εkpée, áké áp̄ele

ékpē εtaré m̄é mbale mewaá né mbaá ayi εbwó ájyéε.

Jis̄s̄ alú εké br̄d ayi achȳge gejwá

²² Bií ujyage, gejamégé b̄oó ab̄o alu né εgbé géntoogé mewaá εwef̄, áḡe nnó εl̄é ékpē εma ne εb̄o εl̄ú né mbale nnyi. Ape áḡe sé Jis̄s̄ w̄, ne ate nnó ji ab̄o akp̄eé f̄ó ékpē εwémb̄ ne baá ut̄oó bií w̄, baá ut̄oó bií áb̄o áf̄e εbwó ambií. ²³ Wyε né bií bimb̄, makpe f̄ó átané né mel̄ Tiberas achwó táré né mapea gentoge mewaa kw̄kw̄olé ne mbaá ayi Ata Jis̄s̄ ab̄o ajelé br̄d b̄oó anyéε. ²⁴ Apé Jis̄s̄ ne baá ut̄oó bií né makpe yimb̄ áḡe w̄. Akp̄e makpe yimb̄ áchyaá géntoogé mewaá εyigémb̄ áf̄e né mel̄ Kapanom̄ ákélege Jis̄s̄.

²⁵ Agéggé ji, ágií ji aké, “Ménleré ndé ḡebé w̄ ōchyaá géntoogé mewaá ōchw̄oó w̄?”

²⁶ Jis̄s̄ ashuuú εbwó meko aké, “Me ngarégé enyú wáwálé nnó dékélégé f̄ó me gétûge gep̄oge ufélekpá εbi enyú dégené. Dékélege εl̄é me gétûge dényéé br̄d dégbeé. ²⁷ Détulégé f̄ó mmyε dékélégé menyéé ayi ácháge, mmyége mmyε dékélégé εl̄é menyéé ayi achȳegé gejwá εyi gélágé byé. Ji yimb̄ ne me Maá Nte Mekwaá nchȳegé nyε enyú. Nte wa Es̄ow̄ apye ukp̄ekp̄e uno f̄o ne alérege nnó ji achȳéé me utó bií, nnó nchȳegé b̄oó gejwá εyigemb̄.”

²⁸ Ne b̄oó bimb̄ ágií ji aké, “Es̄é dépyεémb̄ nnó ne dépyéé ut̄oó Es̄ow̄?”

²⁹ Jis̄s̄ ashuuú εbwó meko aké, “Ut̄oó Es̄ow̄ bimb̄ úlú nnó enyú défyéé met̄oó ne muú ayi ji at̄omé.”

³⁰ B̄oó bimb̄ ama agií ji aké, “Ndé ufélekpá εbi w̄ ōmáge pyε nnó es̄é déḡe ne dékámé ne genó εyigé w̄ ōj̄oáge? ³¹ Ukwéne ante sé anyé nyá

mana né mashwóne, wye ndere asamé né mmu b̄o ηwe Esow̄o nnó, ‘Achyéé εbwó br̄ed ayi atané né mfaánebuú ányé’.”

³² Ne Jis̄os aké ne εbwó, “Me ngarége εnyú wáwálé nnó εpófó Mosis ne achyéé εnyú br̄ed ayi átané mfaánebuú, elé Nt̄e wa ne achyége ushuú br̄ed ayi mb̄o ayi atané né mfaánebuú. ³³ Br̄ed ayi Esow̄o achyége elé muú ayi atané mfaánebuú ne achyége b̄o gejwá εyi gélá gébyé.”

³⁴ Jis̄os aj̄óge mb̄o, b̄ó bimbo áké, “Ata chyége esé br̄ed yimb̄o yéndégébé.”

³⁵ Ne Jis̄os agaré yé εbwó aké, “Me ne nlú br̄ed ayi achyége gejwá. Yéndémuú ayi achwóo εta wa mesa ammyé sé ji, ne muu ayi áfyéé met̄o ne me mmwólé manaá nto εpye sé ji. ³⁶ Ne ngare mé εnyú nnó εnyú dégé me yémb̄o défyéé mat̄o ne me wó. ³⁷ Yéndémuú ayi Nt̄e wa achyége me, achwóo nyé εta wa, ne yéndémuú ayi achwóo εta wa, me mbuú f̄o ji. ³⁸ Néndé me ntané f̄o mfaánebuú manchwó pye ndere nkélege wó, nchwólé mampye ndere muú ayi atómé me akélege. ³⁹ Ne genó εyigé muú ayi atómé me akélege nnó, mpye gélú nnó εkágé mpye yéé muú ama anó né geluágé b̄ó ako abi ji achyéé me. Mpye elé εbwó akwilé né negbo né bií bi kwyakwya. ⁴⁰ Néndé genó εyigé Nt̄e wa akélege gélú nnó, yéndémuú ayi agéné me Maá wuú ne áfyéé met̄o ne me, abó gejwá εyi gélágé byé. Ne me mpye nyé ji akwilé né negbo né bií ebi kwyakwya.”

⁴¹ Jis̄os aj̄ógé mb̄o, b̄ó bimbo álō mañménégé géétúgé ji aj̄ó aké, ‘Me nlú br̄ed ayi atané mfaánebuú ashulé mme’. ⁴² Aké p̄o nnó Jis̄os

maá Josef na? Esé dékage mma wuuú ne ntε wuuú. Epyembø nnó ne ji aké atané mfaánebuú ashulé mme?

⁴³ Ne Jisøs ashuú yé εbwó meko aké, “Gógé maŋménégé ne ate, ⁴⁴ yεé muú ayi ákágé chwó eta wa ayi ntε wa muú atɔmé me álá aja ji áchwo wó apó. Ne ayi achwóø eta wa, mpyε nyε ji akwilé né negbo né bií bi kwyakwya. ⁴⁵ Muú εkpávε Esøwø fø abó asá nnó, ‘Esøwø alérege nyε bøó ako meti.’ Ewena etene nno yéndémuú ayi awuú ne agií genó eyigé Ntε wa akélege, achwóø eta wa. ⁴⁶ Menjǿ mbø, εpófø nnó muú fø agé mé Ntε wa wó, εkosé me muú ntané eta wuuú ne ngéne ji. ⁴⁷ Ngaré enyú wáwálé nnó yéndémuú ayi áfyεé metøó ne me abøó geñwá εyi gélá gébyεé. ⁴⁸ Me nlú břed ayi achyεge geñwá. ⁴⁹ Ukwéne antε nyú anyé nya mana né mashwóne, yémbø ágbó. ⁵⁰ Ne gέ břed ayi atané mfaánebuú ashulé mme, ji ne alu geføó eyigé yéndémuú ayi anyé ji agboó fø. ⁵¹ Me nlú břed ayi achyεge geñwá, ayi atané mfaánebuú ashulé mme. Yéndémuú ayi anyεé břed yina abεé ne geñwá εyi gélágé byé. Ne břed yina elé menyammyε wa ayi nchyége nyε mbaá bøó mme mekó manwene geñwáge bwó.”

⁵² Jisøs ajøágé mbø, bøó Jus áló manyέ mbeé metometo ne ate áké, “Mende yina achyεge mbø esé menyammyε wuuú nnó dényε nnó?”

⁵³ Jisøs ajǿ yé ne εbwó aké, “Ngarége enyú wáwálé nnó, mbøgé enyú délá dényεé menyammyε Maá Ntε Mekwaá ne dényúú manoó mií wó, débø fø geñwá. ⁵⁴ Ne yéndémuú ayi anyεé menyammyε wa ne anyúú manoó ma, abøó geñwá εyi gélágé byé, ne mpyε nyε ji akwilé né negbo

né bií bi kwyakwya. ⁵⁵ Néndé menyammyε wa alú menyéé wáwálé ne manoó ma ntó málú genó εyigé ányú wáwálé. ⁵⁶ Yéndémuú ayi anyéé menyammyε wa ne anyú manoó ma, abeé muú ama ne me, ne me ntó mbεε muu ama ne ji. ⁵⁷ Ntε wa menchyε gejwá ató me, Me ntó nwyaá gejwá géту jií. Mbəntó ne yéndémuú ayi anyéé menyammyε wa aboó gejwá géту ya. ⁵⁸ Gé bred ayi atané mfaánebuú ashulé mme na. Apófó eké mana ayi ukwéne ante nyú ányé nyá ne ábelégé ágboó. Yéndémuú ayi anyéé bred yina abeé mebe te kwyakwya.” ⁵⁹ Jisəs ajəó depə etiré na né Kapanəm, gébégé alérege boó unó né mmu echa mmyemene.

Gejamégé ankwəlé Jisəs ályaa jií

⁶⁰ Gejamégé ankwəlé Jisəs áwúgé genó εyigé ji alárégé aké, “Genó εyigé mende yi alérege getoó. Yéé muú ayi akámege gefəgé genó εyigé na apó.”

⁶¹ Yémbə Jisəs akágé né mmu metəó wuú nnó ankwəle bií áñménége géтуgé mechá εwé ji ajəó. Aké, ne bwə, “nnó mechə εwéna εpyε nnó enyú deja mmyε meso? ⁶² Ebəgé mbo, enyú deferege nyε nnó mbəgé dégégé Me Maá Ntε Mekwaá ndere nkérége meso mbaá ayi ntané yé?

⁶³ Elé Mendoó ne échyége gejwá. Menyammyε mekwaá apyε yε genó cháchá! Unó bi Me njəó mbo ne enyú, utané mbaá Mendoó ne ubi ne uchyεge gejwá εyi gélágé byé. ⁶⁴ Yémbə, enyú abifə défyεé matəó ne me wó.” (Jisəs akaá mé te ula ulá boó abi álá fyε matəó ne ji wó, ne muú ayi achyεge nyε ji mañkwaá) ⁶⁵ Ne ajəó ne εbwó aké, “Gé ula bí ngaré

εnyú nnó, muú akágé chwó fó εta wa, mbəgé Ntε wa
álá leré ji meti wó.”

⁶⁶ Eló né gembé εyigé na, gejamégé aŋkwəlē bií ája
mmyε meso, ámágé kwólé sé ji.

⁶⁷ Ne εpyégémbo, Jisəs aké ne áŋbá bií
áfyáneapeá, “Nnó εnyú ntó dékélégé manlyaá
me?”

⁶⁸ Simun Pita ashuú ji meko aké, “Ata, εsé
demágé lya wó défé εfó? ele wó ne uwyaá
mekomejó ayi achyége geŋwá εyi gélágé byeé.
⁶⁹ Esé défyéé matjó ne wó ne dékaá nnó wó ne ɔlu
Muú Ukpea ayi Esəwó átɔmé.”

⁷⁰ Jisəs ashuú εbwó meko aké, “Me ne nyá
εnyú áfyáneapeá, yémbó muú nyú ama alú
danchəmeló.” ⁷¹ Jisəs ajó mbó ato lé ne Judas maá
Simun Iscarot, yélé alú né geluágé abi áfyáneapeá,
ji ne achyége nyε Jisəs maŋkwaá.

7

Jisəs ne aŋmo bií

¹ Jisəs ánérégé manléré unó bi, aló mankéné né
gebagé mewaá Galilií, ákélégé fó manjye né gebagé
mewaá Judiya gétúgé ákpakpa bṓ Jus ákélege
manwá ji. ² Gembé εyigémbo εpaá bṓ Jus εwé ákuú
nnó εpaá baá otó elá kwókwólé. * ³ Ne aŋmo
Jisəs abi ande áké, “Lyaá fa ɔjye né gebagé mewaá
Judiya ɔpyε ufélekpá aŋkwəlē bye ágé. ⁴ Néndé
muú aké akélege nnó bṓ ákaá gefögé muú ayi
ji alú, apyéé fó utoó bií bíbí. Té ndere ɔkágé pyε

* ^{7:2} Elú wáwálé nnó: εpaá baá otó elé εpaá εwé bṓ Jus aténege
baá otó né mbaá ayi alú bəmbó, manjwəlē wye átámége Esəwó né
galógáló ayi álére εbwó né mashwəne.

ufélekpá εbi, élome nnó ᐧpyε ubi mbaá ayi bɔ́ ako ágéne.” ⁵ Añmo bií ájɔ́ge mbɔ́ yε εbwó ntó áfyεé fó matɔ́ ne Jisɔ́s wó.

⁶ Jisɔ́s ashuú εbwó meko aké, “Eya gébé gélu dankwóne, né egbé εwé nyú dékágé jyε yéndégébé. ⁷ Bɔ́ mme akage paá fó εnyú, ápaá εlé me, néndé me ngarege gabɔ́ ayi εbwó ápyεé gbógónó. ⁸ εnyú chóge εpaá εwéná me njyeé fó nana néndé gébé ya gélú dankwóne.” ⁹ Ajɔ́gé mbɔ́ ama abéle mboó ndɔ́ né Galilií.

Jisɔ́s afé εpaá baá otó

¹⁰ Añmo Jisɔ́s ájyégé ji alá meso akwɔ́lē εbwó afé bíbí, εpófó gbógónó. ¹¹ Ndere bɔ́ ányée εpaá εwémbɔ́, ákpakpa bɔ́ Jus álɔ́ mankelé Jisɔ́s, ágigé atε bɔ́ áké, “Mende yimbo alé?”

¹² Bɔ́ abi áchwoá εpaá εwémbɔ́, áñménegε ákuú Jisɔ́s meno. Abifɔ́ áké, “Alú muú melóméló,” abifɔ́ ntó áké, “Ngba” “achoó bɔ́ makpo.” ¹³ Yémbɔ́ yεé muú ayi ákuú Jisɔ́s meno gbógónó apó néndé áfɔ́o ákpakpa bɔ́ Jus.

¹⁴ Anyégé εpaá εkárégé mmyε, Jisɔ́s afé né mmu εcha upε Εsɔ́wɔ́ alérege meko mejɔ́ Εsɔ́wɔ́. ¹⁵ Ne ákpakpa bɔ́ Jus áwúgé ndere Jisɔ́s alérege, mano álá εbwó mekpo fuú ágigé atε áké, “Dénγá εtire na détané mende yina εfɔ́, ayi yεé ηwε ji alá agi dɔ́o wó?”

¹⁶ Ajɔ́gé mbɔ́, Jisɔ́s ashuú εbwó meko aké, “Unó bi me nlérege mbɔ́ utáné fó me né metɔ́ wó utané lé mbaá muú ayi atɔ́mε me. ¹⁷ Muú ayi awyaá metɔ́ mampyε genó εyigé Εsɔ́wɔ́ akélege, ji ne akágé nyε mbaá yi unó bi me nlérege mbɔ́ utanege. Yεé utanége lé mbaá Εsɔ́wɔ́ yεé lé né metɔ́ wa,

akáge nyε. ¹⁸ Muú ayi ajóge unó bi utánege ji né metoó, akélege lé nnó ηgó wuu akwó. Yémbó muú ayi akélege nnó muú ayi atome ji akwó ηgó, ajóge genó εyi gelu wáwálé, ábyágé fó gebyó cháchá. ¹⁹ Mosis abó achyé enyú mabé, wá mbó fó wó? Yémbó, yεé muú nyú ama ayi Abelé aji apó. Ulannó enyú demuame manwá me?”

²⁰ Jisəs ajógé mbó, bó bimbó áshuú ji meko aké, “Melo nchye achyegé wó εfwyale, ndé bó amuame manwá wó?”

²¹ Ji ntó ashuú εbwó meko aké, “Me mpyε muú atoó bií uwyaá, enyú délá manomekpo fuú. ²² Ele Mosis ne achyeé enyú εbé nnó deságé nsó. Ye lé εla elo fó ne ji wó, elo ne ukwéne ante nyu, enyu dessó baá nyu nsó né bií uwyaá. ²³ Ne mbəgé bií εbi asó maá nsó ukwegé bií uwyaá, enyú dessó ji nsó nnó εkágé dékwé εbé Mosis, ulánnó enyú désó mató ne me gétúgé me mpyε menyammyε muú meko atoó né bií uwyaá? ²⁴ Muú apyegé genó εkágé débó mbé déjó nnó ji apyε gabó ndere bó ako ágεne, ayi délá débó mbé dékaá ulá wó. Cherége dékaá né meti εwé εlú cho ne dessó mpa wuu.”

Nde mmú alú Muú yi Εsəwə akweré ji εlá gefwa

²⁵ Ndere Jisəs alérege bó Jerosale, abifó álo mangigé ate aké, “Pó mende yi akélege na ji manwá na? ²⁶ Pe ndere ji ajógé mejó né mbé ushu bó ako ne yεé muú ayi apégé meko apó, nnó ákpakpa sé ágε nnó ji ne alú Muú yi Εsəwə akweré ji εlá gefwa waá? ²⁷ Ndəfó ji fó wó nendé Muú yi Εsəwə akweré ji εlá gefwa aké achwó muú akágé fó mbaá ayi ji atanégé yémbó esé dékaá mbaá yi mende yina atané.”

28 Ndere Jisos alú lérege né mmu echa upε Esowā, abwεé meko mfaá aké “Elú wáwálé nnó enyú dékaá me ne dékaá ntó mbaá yi me ntané yémbə me nchwó fó fa né utó ba wó, nchwálé gétúgé muú ayi atómé me. Elu wawale nno ji ne atómé me ne enyú dékágé fó ji. **29** Me nkágé ji néndé me ntané lé eta wuu. Ji ne atómé me nnó nchwó.”

30 Ajóágé mbə, bə́ bimbə ákwilé nnó ápyé ji yémbə yee muú ayi ataá ji εbwə mmye apó, élé gébé ejíi gélá gelú dañkwóne. **31** Yémbə né geluágé bə́ bimbə gejame abi áfyee metó ne ji ájóágé áké, “Muú yi Esowā akweré ji elá gefwa achwágé nnó amáge pye gepage ufelekpa upwóó εbi mende yina apyé?”

32 Bə́ εkwó Farasi abi alú εfεé áwúgé ndere bə́ aŋménēge gétúgé Jisos, ácho ula ne anóó baá ampyee upε Esowā, átó ámbamé echa upε Esowā nnó ajye apyé Jisos. **33** Ne Jisos ajoo aké, “Me mbellege sé ne enyú də́, ela gachyeé me nkerege meso mbaá muú ayi atómé me. **34** Enyú dékélege nyε me, yémbə degéne fó me. Mbaá ayi me mbéε enyú dékágé chwó fó wyε.”

35 Ajóágé mbə, ákpakpa bə́ Jus álə mangígé até aké, “Ndé mbaá yi mende yina aferé nnó ji ajye, ayi yee dékélé ji délá dégéné? Nnó ajye jwále nyε élé né gebagé mewaá Greek ne malə ayi bə́ sé ájwálege, alerege bə́ Grekmekomejoo Esowā?” **36** Ajoo mbə, aké, “Enyú dékélege nyε me dégéné, ne mbaá yi me mbéε, enyú dékágé chwó fó wyε. Ula utene mbə nnó?”

Manad ami machyege gejwá

³⁷ Kwyakwya bií bi ányeeé epaá ewémbø, úlú gekpækpege bií. Né bií bimbø Jisøs akwilé ka ajóó kenke aké, “Yéndemuú ayi mmwólé manaá epyeeé ji achwó anyú eta wa. † ³⁸ Muú afyegé metoó ne me, genó eyi gepye ne ji gebée wyé ndere ásamé né mmu ñwe Ësøwø nnó, ‘Genó eyi gétánege ji te metoó gebée eké nnyi εniné néwya manaá ami machyegé gejwá.’ ” ³⁹ Manaá ami machyegé gejwá ami Jisøs ajóó mbø matené mbaá Mendoó Ukpea ewé boó abi afyeeé matoo ne Jisøs áboó nyé. Né gébé εyigémbø, Ësøwø abó alú danchyeé εbwø Mendoó Ukpea, néndé Jisøs abó alú dangbó akéré meso mfaánebuú mbaá ayi Ësøwø achyegé ji εnogé.

Bǿ ájǿgé unó ucháuchá gétúgé Jisøs

⁴⁰ Bǿ bimbø áwuúgé genó εyigé Jisøs ajóó, abifø áké, “Elú wáwálé nnó mende yina alú muú εkpavé Ësøwø ayi débø dégilé.”

⁴¹ Abifø áké, “Alú Muú yi Ësøwø akweré ji elá gefwa.” Yémbø abifø áké, “Epyembø nnó ne Muú yi Ësøwø akweré ji elá gefwa átanégé né Galilií.

⁴² Pó ñwe Ësøwø áké na, Muú yi Ësøwø akweré ji elá gefwa abeeé mpyáne mfwa Dëvid ne ábyéne ji né Betelhem, melø ewé mfwa Dëvid atané wyé?”

⁴³ Ndere elúmbø, boó abifø ájøgé ágáme Jisøs, abifø ágáme fó. ⁴⁴ Bǿ abifø ábø álú mampyé ji, yémbø yé muú ayi ataá ji εbwø mmye apó.

Akpakpa bǿ Jus áshya mamfyé metoó ne Jisøs

† **7:37** Elú wáwálé nnó: Gébégé epaá ewéna ampyeeé upø Ësøwø ájyeé yéndé bií átuú manaá áchwoó ne mami né echa upø. Ndere ápyeeé mbø áteé nkane Ësøwø áchyé nya boó bií manaá gébégé εbwø ákene né mashwøne. Jisøs ájøgé nnó ji alu eké manaá mimbo mbaá boó.

45 Ambamé echa upε Esowə abi ábó átəmē εbwó nnó ájye apyé Jisəs, ákeré meso amuamu mbaá anó baá ampye upε Esowə ne εkwó bə́ Farasi. Achwágé ákpakpa bimbo ágií εbwó áké, “Ulannó enyú délá chwó ne ji wó?”

46 Ambamé bimbo áshuú εbwó meko áké, “Esé délú danwú muú fō ajó́ gefəgé depə etiré mende yimbə ajó́gé.” **47** εkwó bə́ Farasi áshuú εbwó meko áké, “Nnó abwolé enyú ntó?” **48** εbwó ama gíí áké, “Nnó enyú dékaá yee muú sé ama né geluágé ákpakpa, yé εbélé muú εkwó Farasi ayi áfyee metoó ne ji? **49** Ngbá! Ekosé bə́ abi álá kaágé mabé sé ne áfyee metoó ne ji. Ne εbwó bimbo alu bə́ abo né mbé ushu Esowə.”

50 Muú Farasi fō ayi εbwó ákuú ji Nikodemus muú yi abó ájye mbaá Jisəs, aboó alu ntó né geluage bwó. Agií εbwó aké, **51** “Nnó εbé sé εgbarege muú nnó alú gyee ayi bə́ álá lu danwú mpa wuú akaá mechə ewe ji apyé?”

52 Akpakpa bimbo áshuú ji meko áké, “Elú εké wə ntó əlu muú Galilií. Chó gíí né mmu ɳwε Esowə ne əkaá nnó muú εkpavé Esowə atanégé fō né Galilií.”
† **53** Ajó́gé mbə́, yéndémuú atyaá akeré meso né gepú jií.

8

Apye mendée ayi akwené ulə

1 Jisəs akwó afə ji né Mekwε Olif. **2** Ne bií ujyágé ji ama kéré meso né dachi echa upε Esowə. Gejamégé bə́ áchwó anə ji mme ne ajwolé ka aló

† **7:52** Elú wáwálé nnó: Ukwene bə ɳwε abi mbəmbə ápó ne maló ɳwε yina. Əlo né 7:53 əkwóné né 8:11.

manlérégé εbwó. ³ Ndere ji ajáógé, anléré mabé Εσω̄ wā ne εkwó bō̄ Farasi áchwō ne mendée ayi akwené ul̄. Achoó ji né mbe ushuú bō̄ ako abi álū εfεé. ⁴ Aké ne Jisōs, “Ménleré, εsé dépyε mendée yina nkane akwéne ul̄. ⁵ Asá né mmu ηwε mabé Mosis nnó ábó manwá gefgé mendée yina ne mataá. Ne wā əjáó nnó?” ⁶ Nkwé yi εbwó agií mb̄o elé metaá né εbwó ápené nnó Jisōs akwegé, εbwó ágé meti manjō nnó apyε gyεé.

Yémb̄o Jisōs abyelé mme asamé genó gefó ne εnōá εbwó wuú. ⁷ Ndere εbwó álū ágigé wyε ji gigé, Jisōs anyaá mmyε mfaá aké ne εbwó, “Mb̄ogé muú nyú f̄ alú dampye gabó, abó mbe abó ntaá ató ji.” ⁸ Ajáógé mb̄o, ama byéle mme asamé genó ne εnōá εbwó wuú.

⁹ Bō̄ abi achwō ne mendée yimb̄o, áwuúgé nkane Jisōs ajáó, al̄o manjyε ama ama. Bō̄ kpakpa ne ábō̄ mbe al̄ō manjyε. Afé kpá ályá mendée yimb̄o téne né mbe ushuú Jisōs. ¹⁰ Jisōs anyaá mmyε mfaá aké ne mendée yimb̄o, “Bō̄ bimb̄o alé? Nnó yεé muú f̄ ajáó nnó wā nkwe mpa wó?”

¹¹ Mendée yimb̄o ashuu ji meko aké, “Ata yεé muú ajáó wó.” Ajáógé mb̄o, Jisōs ajáó yé aké, “Yé me ntó mpyεé wā genó, chó, ɔpyεgé sé gabó.”

Jisōs alú gejbó mbaá bō̄ mme

¹² Ewyágé Jisōs ama jō̄ ne εkwó bō̄ bimb̄o aké, “Me nlú gejbó mbaá bō̄ mme, muú yi akwólege me, akéné f̄ né gemua, agéne nyε lé gejbó eyi gechyεge gejwá.” *

* **8:12** Elú wáwálé nnó: Jisōs abeé ne áŋkwole bií yéndégébé wyε nkane gekwage mewε geb̄o gelú ne bō̄ Isréli gembégé átané né Ijpt. (Gε Εσω̄. 13:21)

13 Ne εkwó bɔ́ Farasi áké ne ji, “Gé yé nkane ḡténé ntésé né gemε jyε, εbyennó depɔ etiré wɔ ṣgárege mbɔ delu detu.”

14 Jisəs ashuú εbwó meko aké, “Yé me nténé lé ntésé né gemε ya, depɔ etiré me ngarege mbɔ dépɔ fɔ detu, néndé me nkaágé mbaá ayi ntané ne mbaá ayi njyéε. Yémbɔ εnyú dékaágé fɔ mbaá ayi ntané, yé mbaá ayi njyéé dékaágé. **15** εnyú decherege depɔ ndere akwaá áchérege, me nchérégé yεé mechó muú fɔ. **16** Ne yεé εbélé nnó nchérégé, uchéchére ba úlú cho néndé nchérégé fɔ me mbií, Nte wa muú atómé me alú ne me. **17** Asá né mmu mabé nyú nnó bɔ ntésé apeá ájɔágé genó gema, εbyénnó mechó εwémbɔ εpɔ fɔ detú. **18** Me nténé ntésé né gemε ya, ne Nte wa muú atómé me alú ntó ntésé wa.”

19 Ajɔágé mbɔ, εbwó ágií yé ji aké, “Nte wyε alú εfɔ?” Jisəs ashuú εbwó meko aké, “Esé ne ntε wa yεé muú ayi εnyú dékágé ápɔ. Mbɔgé εnyú debɔ dékaá me, mbɔ dékaá ntó Nte wa.”

20 Jisəs abó ajɔágé depɔ etiré na gébégé ji álérege bɔ́ né dachi εcha upε Esəwɔ kwókwɔ́lé ne mbaá ayi ábélége makwa ayi áfyéε ɳka Esəwɔ wyε. Yémbɔ yεé muú ayi apyené ji apɔ néndé gébé jií gélú dankwóné.

Jisəs akwelé mbeé mbaá bɔ́ abi alá kame fɔ nnó ji alu muú ayi Esəwɔ atóme ji wó

21 εwyágé Jisəs ama jɔ́ ne εkwó bɔ́ bimbɔ aké, “Me njyε nyε mbaá fɔ, εnyú dékelégé nyε me dégéné, ne dégbóo nyε né mmu gabø εnyú. Ne mbaá ayi me njyéε εnyú dékaágé chwá fɔ wyε.”

22 Akpakpa bɔ́ Jus áwuúgé mbɔ ágií ate áké, “Nnó ájyε wá nyε gemε jií waá? Mbɔgé mbɔ fɔ wó,

ula bi ji ajóggé nnó ‘mbaá ayi ji ajye nyε esé dékaágé jyέe wye utené nnó?’ ”

²³ Jisəs ashuú εbwó meko aké, “Enyú détané fa mme yina, me ntané mfaánebuú, enyú délú bṓ mme, me mpó fó muú mme. ²⁴ Gé ula bi mbó njóó ne enyú nnó, dégbóó nyε né mmu gabó nyú. Ne mbogé enyú délá kamé nnó, ‘Me Nlú Muu ayi Me Nké Nlú wó, dégbóó nyε né mmu gabó nyú wáwálé.’ ”

²⁵ Ebwó ágií yεé ji aké, “Wə əlú waá?” Jisəs ashuú εbwó meko aké, “Me nlú muú yi mbó ngárege mé enyú te gachií nnó nlú. ²⁶ Nwya gejamégé unó bi njóggé ulérege nnó enyú dékwé mpa. Yémbó muú ayi atómé me ajóggé wáwálé ne genó eyigé nwúgé eta wuú géji ne ngárege bṓ mme.”

²⁷ Ndere Jisəs abo ajøge mbø εbwó ábó alkaá fó nnó ajóggé mbø atome lé ne Ntε wuú wó. ²⁸ Ne Jisəs ajóó yé ne εbwó aké, “Gébégé abwøge nyε me Maá Ntε Mekwaá né mfaa, gébé eyigémbo ne dékáage nyε nnó, ‘Me Nlú Muú ayi Me Nké Nlú’ ne dékaágé nyε ntó nnó me njøge fó genó gefó né ushu ushu ba, mpyε lé eyigé Ntε wa aléré me nnó mpyε. † ²⁹ Ne ji muú atómé me alú ne me, alyaá fó me mbií wó néndé mpyε unó bi ujigé ji metøó.”

³⁰ Ne gejámé bøó abi áwuú ndere Jisəs ajóggé unó bina ákamé nnó úlú wáwálé.

Bøó abi álu bad Abraham wáwálé

³¹ Jisəs ajóó ne bøó Jus abi ákamé ne ji aké, “Dégbarégé amu né unó bi nlerege enyú, débø ankwølé ba wáwálé. ³² Ne dékáage nyε wáwálé

† ^{8:28} Elú wáwálé nnó: Jisəs ajøgembø, átome mbø ele ne gebe eyige áwøme nyε ji né gekwa.

ne wáwálé, yimbə apyε nyε εnyú dela mmyεmmyε nyu.”

³³ Ebwó ashuú ji meko áké, “Εsé délú upyáne Abraham ne délú dambé afwé eta muú fó, ulannó wó əké εsé détanege nyε né εfwyale.”

³⁴ Jisəs ashuú ebwó meko aké, “Me ngarege εnyú wáwálé nnó, yéndemuú ayi apyέε gabó, abwálé mefwé gabó. ³⁵ Ne mefwé alaá fó né ula gepú εyigé ji akpane défwé wye te kwyakwya élé maá mbaó gepú ne ala. ³⁶ Nkane elúmbə, mbəgé Maá apyεge wó əlage mmyεmmyε jyεε, εbyénnó əla mmyεmmyε jyε wawale. ³⁷ Me nkaá nnó εnyú délú upyáne Abraham. Yémbə dékəlége manwá me néndé εnyú debəó fó gébé ne mekomejó wa chacha wó. ³⁸ Me ngarege εnyú genó εyigé me ngənē mbaá Ntε wa, εnyú dépyέε lé genó εyigé ntε nyú agaré εnyú.”

³⁹ Bəó Jus bimbə ashuú ji meko áké, “Abraham alú gekwéne ntε sé.” Ajəogé mbə Jisəs aké ne ebwó, “Mbəgé εnyú débó débé upyáne Abraham wáwálé, mbó dépyέε unó bi ji abó apyέε. ⁴⁰ Yémbə εnyú dékəlege manwá me ayi ngárege εnyú mekomejó ayi wáwálé, ayi nwuú ne Εsəwə. Abraham abó apyέε fó mbə wó. ⁴¹ εnyú depyέε genó εyigé ntε nyú apyέε.”

Ebwó áké ne ji, “Εsé depó fó baá ulə, Εsəwə ne alú Ntε sé wáwálé.”

⁴² Ajəogé mbə, Jisəs aké ne ebwó, “Mbəgé Εsəwə abó ábé Ntε nyú wáwálé, mbó dégbóo ne me néndé ntané eta wuú ne nchwó fa. Nchwó fó fa né ushu ushu ba wó, ji ne atəmē me. ⁴³ εpyεnnó ne εnyú delá kaágé genó εyigé me njəogé? Ndəfə élé délá kélégé manwú genó εyigé me njəogé. ⁴⁴ Ntε nyú élé danchomeló, εnyú dékəlege lé mampyέgé unó bi

ujigé ji metoó. Te ula uloó gejwá jií, ji alú lé muú ayi awáne boó, ne akií fó genó eyi gélú wáwálé, néndé jimbóó ajóggé fó wáwálé. Ake abyøge gebyø akwølege lé gepø jií, néndé gebyø geko gelø ne ji. ⁴⁵ Elé me ngarege genó eyi gélú wáwálé, enyú dekámégé fó ne genó eyigé me njøggé. ⁴⁶ Nnó muu nyu fó akage gare yø gabø ayi me mpyøe? Ne mbøgé me ngarege enyú genó eyi gélú wáwálé, ulannó enyu déla dékámégé ne me? ⁴⁷ Yéndémuú ayi alu muu Esowø, awúu genó eyigé Esowø ajøggé. Elú wáwálé nnó enyú depó fó baá Esowø, gé ula bi enyú délá wuú fó me mbo.”

Jisøs agarege geføgé muu ayi ji alú

⁴⁸ Ajøggé mbo, ákpakpa boó Jus áshuuú ji meko aké, “Esé depó fó gyø manjoó nnó wø ølu muú Samariya ne melo nchyø achyøge wø efwyale.”

⁴⁹ Ne Jisøs ashuuú ebwø meko aké, “Meló nchyø achyøge fó me efwyale. Me nnogé Nte wa yémbø enyú dénogé fó me. ⁵⁰ Me mpyøé fó unó nnó boó áføégé me, yémbø muú alú wyø ayi aføge me. Ji ne alú muú ayi asøø mpa boó. ⁵¹ Ne me ngarege enyú wáwálé nnó muú ayi ábølegemekomejoó ayi me nlørege agboó fó chacha.”

⁵² Ajøggé mbo boó Jus aké, “Nana esé dékaá nnó omée gebwø wáwálé. Abraham agbø wyø ndere boó ekpavé Esowø abifø agbøo, wø øké mbøgé muú abelégé unó bi wø ølérege agboó føó? ⁵³ Nnó wø øjeá gemø ɔpwø ntøsé Abraham ayi agbøo wa nnó? Boó ekpavé Esowø ntø agbøo, wø øferé nnó ølú waá?”

⁵⁴ Ne Jisøs ashuuú ntø ebwø meko aké, “Mbøgé me nføegé gemø eyá, uføføe ebiimbø unó mme detú.

Muu ayi aféēge me elé Nte wa muú enyú déselé nnó alú Esowó nyú. ⁵⁵ Yé elé enyú délá dékaá yeé ji kanja wó. Me nkáge ji. Mbogé me njogé nnó nkaágé fó ji, ebyennó me nlú muú gebyo nkane enyú. Me nkaá ji wáwálé, ne nwúu ne ji. ⁵⁶ Nte nyú Abraham aboó mé mbé akaá nnó, me nchwóo nyé ne metoó ego ji. Agege mba metoó ego ji dáo.”

⁵⁷ Ne bao Jus áshuu meko aké, “Olú dankwóne yé usaá ajme upéá meso efya, ogyptembó nnó ne okaá Abraham.” ⁵⁸ Ne Jissos aké, “Me ngarege enyú wáwálé nnó, gemégé nnó abyé Abraham, me nlú.”

⁵⁹ Ajogé mba, ebwó abó mataá nnó ató ji, yembó Jissos abií atané né mmu echa upé Esowó.

9

Jissos apye muuí ayi abyené ji ame nónómé agéne

¹ Ndere Jissos akéne ajyeé, agé mende fó ayi abyené ji ame nónómé. ² Ne baá utó bií agií ji aké, “Ménleré, gabó ayi ndé muú apyeé abyené mende yina ame nónómé? Awuú jimbó? Waá ayi mma wuú ne nté wuú.”

³ Jissos ashuu ebwó meko aké, “Ame anómé fó mende yina géitungé gabó ayi ji apyeé wó. Ne épofó ntó géitungé gabó ayi mma wuú ne nté wuú apyeé. Abyé mende yina ame nónómé nnó Esowó aléré ndere utó bi upyeé utó né menyammye wuú. ⁴ Debó mampye utó Atá muú atómé me ndere bií úlú gbaó, néndé utuú uigé ye muu akage pye se ubi. ⁵ Te ndere me nlú fa mme yina, me nlú gengbó mbaá bao mme.”

⁶ Ajogé mba akpó matye mme, apye gentwótwó awaá mende yimbó né ame ⁷ ajao ne ji aké, “Chó shwóné ushu bye né gentoogé manaá eyigé ákuú

nnó Silɔm” (Ula Silɔm utené nnó átɔ). Ne mende yimbɔ afé, ashwɔnɛ ushu bií, aké achwɔá, aló mangéné mbaá.

⁸ Epyégémbɔ, bɔó abi ájwálege dachi ama ne ji, ne abi abó ágéne mé ji ndere akɔ́ dekɔ́, ágégé ji, aké, “Pó mende ayi ajwálege na akɔ́ dekɔ́ yéndégébé na?” ⁹ Abifɔ́ aké, “Elé ji,” abifɔ́ ntó aké, “Ngba muú yimbɔ afú elé fulé.”

Ne mende yimbɔ ajɔ́ggé wyɛ aké, “Elé me mbɔ́o.”

¹⁰ Ajɔ́ggé mbɔ́, bɔó bimbo agií ji aké, “Ekɛ nnó ne wɔ́ ɔlɔ́o mangé?”

¹¹ Ashuú εbwó meko aké, “Mende fɔ́ ayi akámege Jisɔ́s, ne apyɛ gentwɔ́twɔ́ awaá me né ame, ajɔ́ ne me aké, chó shwóné ushu byɛ né géntoogé manaá eyigé ákuú nnó Silɔm. Njyéggé, nshwɔnɛ ne nlɔ́ mbaá mangéné.”

¹² Ne bɔ́o bimbo agií ji aké, “Mende awú alú fɔ́? Aké ne εbwó me nkaá wó”.

Ekwó bɔ́o Farasi ácheré mankaá ndere epyéé ne mende yimbɔ́ alɔ́o mbaá mangéné

¹³ Mende yimbɔ ajɔ́ggé mbɔ́, ákpá ji afé mbaá εkwɔ́ bɔ́o Farasi. ¹⁴ Bií bi Jisɔ́s apyɛ getwɔ́twɔ́ mende yimbɔ́ alɔ́o mbaá mangéné, elé bií uwyaá. ¹⁵ Ne εkwɔ́ bɔ́o Farasi ntó ama ágií mende yimbɔ́ ndere epyégé ne ji alɔ́o mbaá mangéné. Ne mende yimbɔ́ agaré εbwó aké, “Awaá me gentwɔ́twɔ́ né ame, nshwɔnɛ ushu ba ne nana ngéne mbaá”.

¹⁶ Ajɔ́ggé mbɔ́, εkwɔ́ bɔ́o Farasi abifɔ́ aké, “Mende yina ayi ákuú ji Jisɔ́s atané fɔ́ mbaá Σsɔ́wɔ́ wó, néndé ábelégé fɔ́ εbé εwé aké muú apyégé fɔ́ utɔ́ bií uwyaá”.

Yémbə abifə aké, “Epyεmbə nnó ne muú ayi apyεé gabo, apyεé ufɔ́ ufélekpa bina?” Ewéna epyε εbwó ábó uféré ucháchá.

17 Ne áma ágií mende yimbə áké, “Ne wə mbə́ ojɔ́ nnó, gétugé mende yina ayi apyε amε jyε ánené?”

Ashuú meko aké, “Ji alu muú εkpávē Esəwə.”

18 Yémbə ákpakpa bɔ́ Jus ákélégé fó mankamé nnó ábó ábyé mende yina amε nónómé ne alɔ́ mbaá mangéné. Akuú mma wuú ne ntε wuú. **19** Achwágé ágií εbwó áké, “Maá nyú na? Enyú déké débyé ji amε nónómé? Epyége nnó ne ji agéne nana?”

20 Mma wuú ne ntε wuú ágaré εbwó áké, “Esé dékaá nnó gé maá sé na, débó débyé ji amε nónómé. **21** Ne genó εyi gépyége ne ji alɔ́ mangéné mbaá, esé dékaá wó. Yeé muú ayi anené ji amε, esé dékaágé fó. Gigé jimbə́ agáré enyú, apó sé mamane kɔ́.” **22** Ebwó ájɔ́ mbə́ gétugé áfɔ́ ákpakpa bɔ́ Jus, abi ábó ajɔ́ mé nnó muú ayi ajɔ́ge nnó Jisəs alu Muú yi Esəwə akweré ji εlá gefwa, áfyéé ji εbé nnó akpegé sé né mmu εcha mmyεmenene. **23** Gé genó εyi gépyεé mma wuú ne ntε wuú ajɔ́ áké, “Ji apó sé mamáné kɔ́, gíge jimbə́ agáré enyú.”

24 Ne ákpakpa bɔ́ Jus áma kuú mende yi amε abó ánómé ji, ájɔ́ ne ji áké, “Gáré wáwálé wyε né mbε ushu Esəwə, néndé esé dékaá nnó mende yina alú muú ayi apyεé gaboo.”

25 Ne mende yimbə ashuú εbwó meko aké, “Waá ji alú muú ayi apyεé gaboo ah, waá apɔ́ ah, genó gema εyigé me nkaá gélú nnó me mbə nlú amε nónómé ne nana ngéne mbaá.”

26 Ne ágií ji áké, “Apyé nnó, ne wó? Apye nno ne wó əloó mangéné mbaá?”

27 Ashuú εbwó meko aké, “Pó me mbó ngáré mé enyú? Yémbó dékélégé fó manwú, ulannó enyú dékélégé mámanwú? Ndəfə enyú ntó dékélégé mambé ankwolé bií?”

28 Ajəögé mbo, boó bimbə álə manju ji mashye mmeyε, áké, “Wó ne əlú menkwolé wuu. Esé délú ankwolé Mosis. **29** Esé dékaá nnó Esəwə ajəó nyá mejoó ne Mosis, ne ushuú mbaá menya muú yina atané esé dekaá wó.”

30 Mende yimbo aké, “Mechá εwé εgboó me mmeyε. Enyú déké dékaá fó mbaá ayi ji atané wó yémbə apye me ngéné mbaá. **31** Dékaá nnó Esəwə awuú fó mmeyemenené boó abi ápyee gabə, yémbə yéndemuú ayi ánogé Esəwə ne ápyee unó bi Esəwə ákélege, Esəwə awuú mmeyemenene jií. **32** Te mme áləd délú danwú nnó muú fó ánené ámē muú ayi ábyené ji amé nónómé. **33** Mende yina ábé dantáne mbaá Esəwə mbo ye genó ji apyeé wó.”

34 Ajəögé mbo, áshuú ji meko áké, “Abyé wó əwé né mmu gabə. Ndé genó wó əkélege manleré esé?” Ajəögé mbo, áfyé ji εbé nnó ákpégé sé mmu εcha mmeyemenene.

Bə́ō abi ág̊éne ne abi álá ág̊éne

35 Ne Jisəs awuúgé nnó afyé mende yimbo εbé, akelé ji agé, agií ji aké, “Nnó wó əfyε metəó ne Maá Nte Mekwaá?”

36 Ne mende yimbo ashuú ji meko aké, “Ata, Maá Nte Mekwaá εlə waá? Garé me mmfyé metəó ne ji.”

37 Jisəs ajəó ne ji aké, “Wó əg̊é mé ji nana. Ji ne ajəögé mbo mejoó ne wó.”

38 Mende yimba aj̄o yé ne Jis̄os aké, “Ata me mmfyé metoó ne w̄”, ne anogé ji.

39 Ne Jis̄os aj̄o ne ji aké, “Me nchwó fa mme mampye gabo b̄o agene gb̄oḡo, nnó b̄o, abi álu ame nónómé ágéné mbaá ne nnó abi aféré nnó εbwó ágéné, abe ame nónómé.”

40 Aj̄oágé mb̄o, b̄o εkw̄ Farasi abi álu εfεé, áwuú, ágií ji áké, “Esé déferé nnó w̄ oj̄oágé f̄o lé ne esé nnó délú ntó ame nónómé?”

41 Ne Jis̄os ashuu εbwó meko aké, “Enyú débó dékámé nnó délú ame nónómé mb̄o abo aj̄o f̄o nno enyu depye gabo w̄. Te mbaá enyú déké dégéné, gabo nyú alá enyú mmyε.”

10

Mebame magɔŋme melóméló ne magɔŋme jií

1 Ngarege enyú wáwálé nnó, “Muú ayi akwɔme mfaá gebame akpene né mmu gebamege magɔŋme, álá koge né meno gebame alú menjo. Elá p̄o mb̄o f̄o w̄, alú muú yi afagé unó b̄o.

2 Ne muú yi akogé né meno gebame akpε né mmu gebamege magɔŋme alú mb̄o magɔŋme yimba. **3** Mebame meno gebame ánénégé ji meno gebame, ji akpε né mmu, ne magɔŋme awuú meko wuú. Ne ji akuú magɔŋme jií né mab̄o ne ase áji afé dafyε. **4** Ne aségé magɔŋme jií ako atanegē dafyε, ji ajyε mbe aji akwɔlege ji meso, néndé ákáge meko wuú. **5** Yémb̄o áji akwɔlege f̄o meŋkeé, áboó lé ji boó nénde ákáge f̄o meko wuú.”

6 Jis̄os ató εbwó nekané mej̄o eníné na, yémb̄o, εbwó ákáge f̄o geno εyige ji agarege εbw̄o.

⁷ Ne Jisəs ama ajə́ aké, “Me ngarege εnyú wáwálé nnó me ne nlú meno gebamege magə́ŋme.

⁸ Ne bə́ akó abi abə́ mbə́ achwə́ ne me, álú lé anjo, ne bə́ abi afə́gé unó bə́ fə́ge, magə́ŋme awuú fə́ εbwə́. ⁹ Me ne nlú meno gebame, yéndémuú ayi akoogé eta wa ne akpə́ né mmu, Esəwə aferege nyε ji né εfwyale gabo. Ne akpə́ne nyε mmu atanegē dafyε agə́ne yéndégenó eyi gelí ji. ¹⁰ Menjo achwə́ lé nnó ajo unó, awá bə́ ne áchə unó, yémbə́ me nchwə́ lé nnó mmpyε bə́ abə́ gejwá abε gbεne né mati mako.

¹¹ “Me nlú membame magə́ŋme melóméló. Membame magə́ŋme melóméló achyεge gemε jií gétúgé magə́ŋme jií. ¹² Muú usege apó fó membamé magə́ŋme, muú áwyaá magə́ŋme, ndere εlúmbə́, gébégé agege mekwala aké achwə́, aboó alyaá magə́ŋme, mekwala afwené áji álá tyátyá. ¹³ Muú yimbə́, aboó alyaá magə́ŋme yimbə́ néndé ji alú lé muú usege, aboó fó gébé ne áji wó. ¹⁴ Me nlú membame magə́ŋme melóméló, me nkágé magə́ŋme ya ne magə́ŋme ya ntó ákáge me. ¹⁵ Wyε ndere Ntε wa akaa me, me ntó nkaa ji. Me nchyεge gemε ya gétúgé magə́ŋme ya. ¹⁶ Ne nwya magə́ŋme ayifə́, ayi álá pó né geluage ayina, mbó mansε áji ncho ne ayina. Aji ntó áwuú nyε meko wa, ne mpyε nyε áji ábε εkwə́ magə́ŋme εma ne ábέ nyε ne membame ama.

¹⁷ “Ula bi ntε wa agboó ne me úlú nnó nchyεge gemε ya nnó áwá gétúgé bə́ ba ne nnó kwyakwya me mma mbó geji. ¹⁸ Yé muú ayi akágé wa me apó, yémbə́ me mbə́ ne nchyεge gemε ya nnó awá. Ne me nwyaá uto manchyε gemε ya nnó áwá ne nwya ntó uto mamma mbə́ gejwá ya. Ge geno εyige Ntε

wa agare me mbɔ”

¹⁹ Jisɔs ajógé mbɔ, bɔ́ Jus ábó ufere ucháucha.
²⁰ Abifɔ́ ajógé áké, “Melo nchyε achyεge Jisɔs εfwyale ne ameé gebwɔ́, déwúgé ji.”

²¹ Ne abifɔ́ ntó ajógé áké, “Muú ayi melo nchyε achyεgé ji εfwyale ajógé fɔ́ ufɔ́ unó bina. Nnó muú ayi meló nchyε achyεgé ji εfwyale, akaáge apyeé ntó muú amε nónómé agene mbaá?”

Bɔ́ Jus áshyá Jisɔs

²² Ne gébégé bɔ́ Jus ányεé εpaá εwe εbwó áteé ndere áfyεε εcha upε né amu Ḗsɔwɔ́, Jisɔs abɔ́ alu né Jerosale. Gébé εyigémbɔ́ nebá nelu. ²³ Ndere Ji alú né dachi εcha upε Ḗsɔwɔ́, akεne né agbá ayi akuú nnó agba Solomun. ²⁴ Bɔ́ Jus áchwó nɔ́ ji né mme, ágií ji áké, “Wɔ́ ɔlyagé mbɔ́ esé né mmu dembyɔ́ nnó? Mbɔ́gé wɔ́ ɔlú Muú yi Ḗsɔwɔ́ akweré ji elá gefwa gare εse gbɔ́ŋɔ́no.”

²⁵ Ne Jisɔs ashuu εbwó meko aké, “Me mbɔ́ ngare mε εnyú, yémbo εnyú dékame ne me wɔ́. Utɔ́ εbi mempyεé né mabɔ́ Ntε wa, ubi ne ulerege gefɔ́ge muú ayi me nlú. ²⁶ Yémbo εnyú dékamege néndé depɔ́ fɔ́ né geluage magɔ́ŋme ya. ²⁷ Magɔ́ŋme ya, ákágé meko wa. Me nkágé áji ne áji ntó ákwɔ́lege me. ²⁸ Me nchyεge áji geŋwá εyi gélágé byεé. Áji ánome fɔ́ mme detu ne yé muú ayi ákágé fɔ́ áji né amu ya ápó. ²⁹ Néndé Ntε wa muú áfyεé me áji né amu, aŋea gemε apwɔ́ bɔ́ ako, ne yé muú ayi ákágé fɔ́ aji né amu Ntε wa ápó. ³⁰ Me ne ntε wa Ḗsɔwɔ́ delu muú ama.”

³¹ Jisɔs ajógé mbɔ́, bɔ́ Jus ama ábó mataá nnó áto ji áwá. ³² Ne Jisɔs ajóó ne εbwó aké, “Me mpyε gejamégé utɔ́ ulóúló εbi Ntε wa achyεé me utó nnó

mpyε, εnyú dege. Né εbi ndé ne εnyú dékεlege manto me ne mataá?”

³³ Baó Jus bimb̄o áshuu ji meko aké, “Εpoфo gétúgé utaó uláúl̄ εbi w̄ opyεé ne εse detome w̄ ne mataá. Elé gétúgé w̄ obyaá Εsəw̄. w̄ əlú lé mekwaá, yémbo εse gemε jyeé nnó w̄ əlú Εsəw̄.”

³⁴ Ne Jis̄os aj̄o ne εbw̄ aké, “P̄o nnó asa né mmu ηwe Εsəw̄ nnó, ‘Me nke εnyú delu b̄o εsəw̄?’ ³⁵ Ese dékaá nnó mekomej̄o Εsəw̄ akw̄orégé f̄o. Ne mb̄ogé Εsəw̄ akú b̄o abi ji achyεé εbw̄ mekomej̄o nnó álú b̄o εsəw̄. ³⁶ Epyεmb̄o nnó ne me muú Εsəw̄ ajyaá atome fa mme, nj̄ogé nnó nlú Maá Εsəw̄, εnyú déké me mbyaá Εsəw̄? ³⁷ Mb̄ogé me mpyεé f̄o utaó εbi Nt̄e wa achyεé me nnó mpyεge, dékamegé f̄o ne me. ³⁸ Ne mb̄ogé me mpyε lé ubi, yé lé εnyú déla dékame nnó genó εyigé me nj̄ogé gelú wáwálé w̄, kamegé ne utaó εbi me mpyεé. Dépyεge mb̄o, dégεne nyε nnó me nlu muú ama ne Nt̄e wa, ne Nt̄e alu muú ama ne me.”

³⁹ Aj̄ogé mb̄o, b̄o Jus bimb̄o ama amua mampyε ji, yémbo aloó εbw̄ né amu.

⁴⁰ Achyaá afε né εgbε εbεé Jodan εwef̄o mbaá ayi J̄on ab̄o awyage nya b̄o manaá Εsəw̄, ajw̄olege εwú. ⁴¹ Ne gejamégé b̄o ákw̄ole ji, aj̄ogé ne atε áké, “J̄on apyε yé ufélekpa f̄o w̄, yémbo yéndégenó εyigé ji aj̄o atome ne mende yina gelú wáwálé.” ⁴² Efεé ne gejamégé b̄o áfyεé met̄o ne Jis̄os.

11

Negboné Lasar̄os

¹ Gébégé f̄o, mende f̄o ab̄o ameé, akuú ji nnó Lasar̄os. Ji alu muú Betani. Betani ele mel̄o Meri

εbwó ne menjmo wuu Mata. ² Elé Meri yina ne abo ágbelé nya lamenda né uka Ata, atile ne mejwé wuu. Ji ne menjmo wuu Lasaros abó ameé. ³ Gétúgé Lasaros ameé, aŋme bií átá meko mbaá Jisos aké, “Ata mejeé wyéé ayi ɔgboó ne ji dáo ameé.”

⁴ Jisos awúgé meko ayi aláo ji, aké, “Nemeé εniné Lasaros ameé mbo, nepó fó eni netene ji aló nelú ele nnó, boó áfegé Maá Esawo nnó ηgo Esawo akwo. Getu εyigembó boó áfegé nyε Maá Esawo.”

⁵ Jisos agboó ne Mata, ne menjmo wuu Meri ne Lasaros. ⁶ awuge nnó Lasaros ameé ama bele né melo εwé ji abo alú wyéé ndo εpea. ⁷ Ne ndo yimbó εpea εkogé, ajó ne baá utó bií aké, “Déma déjye né gebage mewaaá Judiya.”

⁸ Baá utó bií ajó ne ji áké, “Ménleré elú dambéle ayi boó bimbó áké áto wó ne mataá áwá, ne wó ɔkelege nnó déma dékeré εwú?”

⁹ Ajogé mbo, Jisos ashui εbwó meko né nekanémejoó aké. “Yéndé bií uwyaá nchwanekε εfyánéεpeá ne utuú ugi, wa mbo fó wó? Boó áké ákene ne bií gbó, ákparege fó nekwe néndé ágēne mbaá. ¹⁰ Yémbó boó abi akene ne utuú ákpárege nekwe néndé gengbó gepó.” ¹¹ Ajogé mbo, aké ne εbwó, “Menjme se Lasaros akwe gejya, yémbó me njye εwú nnó pyε ji apeé gejya.”

¹² Ajogé mbo, baá utó bií áké ne ji, “Ata mbogé abelé gejya εbyennó alé atoó.”

¹³ Jisos abo agarege mbo lé εbwó negbone Lasaros, yémbó εbwó áfere nnó ajogé mbo lé mechó gejya εyigembó.

¹⁴ Jisos agare yé εbwó gbogonó aké, “Lasaros agbo. ¹⁵ Ne metó ɔgboó me gétúgé nyú nnó me mbó mpó fó

εwú ne ji. Genó εyigé mempyε nyε, gepye nyε εnyú défyεé metoá ne me chánéné. Kwilege mme déjyε dégε ji.”

¹⁶ Ajogé mbø, Tømasi maá gefa, ajǿ ne atε baá utǿ aké, “Kwilege déjyε, yé εbe lé negbo, degbo ne ji”.

Jisøs afyεé aŋme Lasarøs metoá

¹⁷ Jisøs akwønege né melø Bøtani, agε nnó anií Lasarøs né mmu εba ntaá ale me ndø eni. ¹⁸ Nekene Bøtani ne Jørosale nelú genóge ηkpa neke εpea. ¹⁹ Ne gejamégé bǿ Jus áfε manjwyε Mata εbwǿ ne Méri mmyε gétúgé negbone meñmo bwǿ.

²⁰ Mata awúgé nnó Jisøs achwǿ, atane ajuε bane ji, Méri álá ji né mmu gepú. ²¹ Mata ábánégé Jisøs ajǿ ne Ji aké, “Ata mbøgé wø əbø əbø fa, mbø meñmø wa agboó wø.” ²² Yémbø, yé εbe elé nana, nkaá nnó, yéndégenó εyigé wø əgigé Esøwø, achyεge wø geji.

²³ Ne Jisøs ajǿ ne ji aké, “Meñmø wyε akwilege nyε né negbo.”

²⁴ Ne Mata aké, “Nkaá nnó akerege nyε meso né geñwá gëbégé bǿ áké ákwilege nyε né negbo né bií bi kwyakwya.”

²⁵ Ajogé mbø, Jisøs aké, “Me ne mbwyεge bǿ ákwilege né negbo, ne me ne nchyεge bǿ geñwá. Yéndemuú ayi afyεé metoá ne me, yé agbo akerege né geñwá. ²⁶ Ne yéndemuú ayi alú mebe, afyεé metoá ne me ágboó fø, Mata əkamé nnó elé wåwálé?”

²⁷ Mata aké, “Eh Ata nkamé, nnó wø ne əlú Muú yi Esøwø akweré ji elá gefwa, Maá Esøwø ayi ábǿ manchwø fa mme.”

Jisøs asø manse

28 Mata ajogé mbo, ajye kú meñmo wuu Méri ajoo ne ji bibi aké, “Ménleré achwó, akelege mangé wo.”

29 Méri awugé mbo, akwilé mme wáwá, ajye bané Jisos. **30** Jisos abo alú dankwóne yé né melo, alú wyé né mbaá ayi Mata abané ji. **31** Ne bao Jus abi alú né mmu gepúge negbo áfyé Méri metso né negbone meñmo wuu, ágęge ndere Méri akwilé ka wáwá átane dafye, εbwó ntó ákwilé ákwóle ji, néndé áfere nnó ji ajyeé mbo lé né menome meñmo wuu Lasaros manli negbo.

32 Méri akwónege, agé Jisos, akwe ji né uka aké, “Ata wo εba εbe fa, mbo meñmo wa abó agboó wó.”

33 Jisos ágégé ndere Méri álili chonchó ne bao Jus abi ákwólege ji, eta ji mmu ne meshwe akwó ji metso.

34 Agií εbwó aké, “Εnyú dénií ji εfó?”

Ashuú ji meko aké, “Ata, chwó gę mbaá wuu.”

35 Jisos aso manse. **36** Bao Jus bimbó, ágęgę mbo, aké, “Ε ε, gęge ndere ji abo gejeé ne Lasaros.”

37 Yémbó abifo ájogé aké, “Nnó ji muú apyéé muú ame nónómé agene, abó akágé pyę fó nnó Lasaros agboge?”

Jisos ape Lasaros né negbo

38 Ne nchyę ama anywóne Jisos né mmu, afę né menome. Menome εwémbó, elú lé εmbu εbá ntaá, agbę εwú ne ntaá. **39** Jisos aké, “Ferege ntaá εniné mbo né meno menome.”

Mata meñme Lasaros ashuú ji meko aké, “Ata, agbo mbo ale fina ndo eni, gébę εyi, gebę gebogebę geja gepwó amu.”

40 Ne Jisos ajoo ne ji aké, “Mata, pó me ngaré na wo nnó εfyęge metso ne Εsawo, ḡege nyę genó εyigé

utó ba upyéé?” **41** Aférégé ntaá εniné mbə, Jisəs abwéé amε ape mfaá anεmmyε aké, “Ntε wa, ntame wə néndé əwuú mmyεmenεne ya. **42** Nkaá nnó wə əwuú mmyεmenεne ya yéndégébé. Yémbo, njáo mbə gétúgé bəó abi álu fa, nnó εbwó ákamé nnó wə ne ətəme me.” **43** Anerege manjə́ mbə, anyá ne meko metometo aké, “Lasarəs táné chwə fa.” **44** Tənétənē yimbə, Lasarəs atane dafye, uka bií ne amu, úlú wyε wéwé né mmu uba mandée εbií áni ji né mmyε chonchó ne ushu. Ne Jisəs aké, “Kaágé ji ajye.”

Ajə́ geju manwá Jisəs

(Mat 26:1-5; Mak 14:1, 2; Luk 22:1, 2)

45 Ne gejamégé bəó Jus abi ábó álu εfεé áchwə́ áchwεé Mεri mmyé, ágεge ndεre Jisəs apyεé Lasarəs apeé né negbo, áfyεé matə́ ne Jisəs. **46** Yémbo, abifə́ ajye gare bəó Farasi fə genó εyigé Jisəs apyεé. **47** Ne anə ba ampyεé upε Əsəwə ne εkwə́ bəó Farasi fə, ákú ujwəlé, áchomé né əso ajə́ aké, “Nana εsé dépyεmbə nnó? Mende yina apyεé mbə ufélekpa ufə́ ufə́ ajyeé. **48** Mbəgé délyage ji nnó ajyeé mbε mampye ubi, melə meko εfyεé nyε metə́ ne ji, ne bəó Rom áchwə chə nyε εcha upε se chonchó ne melə.” *

49 Ne muú bwó ama, ayi akamege Kaifas, ji ne alú εtukpe ampyε upε Əsəwə né əjme εniné mbə. Ajə́ aké, “Enyú dékage yé genó kaŋka, **50** dekaá fə nnó elú galógálá eta nyú nnó muú ama agbo gétúgé bəó ako εpwə nnó melə meko énómé wó?” **51** Mejə́ εwé Kaifas ajə́ mbə, etane fə jimbə́ né

* **11:48** Elú wáwálé nnó: Mbəgé nnó bəó Jus áfyεgé metə́ ne Jisəs, Ji ámmyε nyε apwə bəó Rom nnó bəó Jus álaá mmyεmmyε bwó.

metoó wó. Ndere ji alú etukpe ampyeé upé Esowá né ñme eniné mbø, Esowá apye nnó ji agare nnó Jisøs abø magbo gétugé melø meko. ⁵² Ne εpófó gétugé melø εwú εwú wó, agbo ntó nnó apye bøá Esowá abi álaá tyátyá né mme meko anywere akwe muú ama. ⁵³ Elø né gébé εyigémbø, ákpakpa bøá Jus asø mala ndere apyeé ne áwa Jisøs. ⁵⁴ Né getú εyigémbø, Jisøs amáge ke sé gboñønø né géluate bøá Jus. Alyaá Jerosale afé né maá melø fá ayi akuú nnó Efrem kwókwólé ne mashwøne. εwúmbø ne ji ne baá utøó bií ájwølége.

⁵⁵ Ne gébégé εpaá bøá Jus εwé ákuú nnó εpaá koó upú elá kwókwólé, gejamégé bøá afé né Jerosale nnó akpome mmye ndere εbwø apye me gemegé nnó εpaá εwémbø εkwøne. ⁵⁶ Ne ndere εbwø anywere né mmu εcha upé Esowá, ápele mbøgé agene nyε Jisøs. Ajóge ne atø áké, “Enyú défere mbø nnó? Nnó ji achwǿ nyε né εpaá εwéna waá achwǿ?” ⁵⁷ Gemegé nnó εpyεmbø etukpe ampye upé Esowá ne εkwø bøó Farasi fø, ábø áchyeé me meko nnó muú ayi akaáge mbaá ayi Jisøs alú ágare, ájye apye ji.

12

Awaá Jisøs mawéé né melø Bétáni (Mat 26:6-13; Mak 14:3-9)

¹ εpaá koó upú elágé ndø εkene, Jisøs afé né melø Bétani melø εwé Lasarøs muú Jisøs apye ji apeé né negbo ajwølége. ² Efée né anene Jisøs ne menyee. Mata ne afaá menyee yimbø ne Lasarøs alú muú ama né geluate bøá abi ájwøle agii mmye né εkpókpogéle ne Jisøs. ³ Ndere ájwøle mbø, Meri

akpa εkpómé maweé Lamenda ami majame ηka dɔ́, amo Jisəs né uka. Gepú geko geka ne geboge lamenda, ne ase mejwε wuú ati uka Jisəs. Maweé amina malu mmyε po. Akwyεé mami ne genó εyigé akuú nnó, “Nard.” ⁴ Ne Judas Iscarot, maá utɔ́ Jisəs ama ayi abɔ́ manchyεé Jisəs manjkwaá, agege geno εyi meri apyεmbɔ́, aké, ⁵ “Mbɔ́ ákpoó maweé lamenda amina, áse gejamégé ηka, εyi εpwɔ́ ηka εyi muu akage pyε né ηme áchyeé mbaá ubyá bɔ́.” ⁶ Mejɔ́ εwé Judas ajoó mbɔ́ na, εpófó nnó ji agboó ne ubya bɔ́, élé gétugé ji alú menjo ne ajoó mbɔ́. Ji ne ábèlege mekwa ηka baá utɔ́ Jisəs. Ne gébé εyigé fɔ́, ajoó ηka wyε.

⁷ Judas ajógé mbɔ́, Jisəs aké, “Gögé ji abε nyame, ji apyémbɔ́ nnó me ngboge ánií me niíge. ⁸ Ubyá bɔ́ úlú fa ne εnyú yéndégébé, yémbɔ́ me mbeé nyε fɔ́ ne εnyú gébé geko.”

⁹ Ne gejamégé bɔ́ Jus áwúgé nnó Jisəs alú εfεé né melɔ́ Betani, ákwɔle áfε εwú. Ajye nya fɔ́ mangε lé Jisəs jimbii wó, áfε ntó nnó áge Lasarəs muú Jisəs apyε ji apeé né negbo. ¹⁰ Ndere εlúmbɔ́, anɔ́ baá ampyεé upε Esəwə asə mala nnó áwa Lasarəs. ¹¹ néndé élé getú jií ne gejame bɔ́ Jus ályaá εbwó áfyεé metɔ́ ne Jisəs.

*Jisəs akpe né Jerosale nkane mfwa
(Mat 21:1-9; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40)*

¹² Bií ujyage, gejamégé bɔ́ abi áchwɔ́ manyε εpaá koó upú, áwú nnó Jisəs achwɔ́ né Jerosale. ¹³ Asə mamméε, átane ájye bane ji meti. Áwyále aké, “Matame mábé ne Esəwə. Mejé εbε ne muú ayi achwɔ́ né mabɔ́ Ata. Efwo εbε ne Mfwa bɔ́ Isreli!”

14 Jis̄os agége maá géjunjá, akwɔ ajwɔle né mfaá. Ne genó eyigé ábó ásamé né mmu ɳwε Ȣsow̄o getane wáwálé nnó, **15** “Enyú b̄oá Saȳoñ défɔge, gége mfwa nyú achwɔá, ajwɔlé mb̄o né mfaá maá géjunjá” *

16 Nd̄ere Jis̄os akpene né J̄erosale, baá utɔó bií ákaá f̄o nnó uno bi áb̄o ásame me né mmu ɳwε Ȣsow̄o úlú wawale wó. Yémb̄o gébégé Jis̄os akwɔme ajyεé né mfaánebuú, ne εbwó ateé nnó ab̄o asa né mmu ɳwε Ȣsow̄o nnó unó bina upyεé nyε ne ji. Ne ápyε ntó ubi ne ji.

17 Ne b̄oá abi ab̄o alú ne Jis̄os gébégé ji apyε Lasar̄oñ apeé né negbo, akpa gegare eyigémb̄o, ájyεé ne geji. **18** Genó eyigé na ne gepyε gejamégé b̄oó ájyεé bane Jis̄os né meti gétúgé áwuú gepɔge ufélekpa εbi ji apyεé. **19** Ne εkw̄o b̄oá Farasi, ájágé ne atε aké, “Yε mekpo ne ula esé dégène f̄o né mechɔ ewe desoo mb̄o mala manwa Jis̄os. Gεgε, gemεge melɔ geko gela kwɔle élé ji.”

Jis̄os ab̄o mb̄e agare negbo nīi

20 Né geluage b̄oó abi ájyε né J̄erosale manogé Ȣsow̄o gébégé εpaá koó upú, ne abi ákú εbwó nnó b̄oó Grek álú wye. **21** B̄oó Grek bina áchwɔ mbaá Filip muú melɔ Betsada né gebage mewaa Galilií, ájoo ne ji áké, “Ata esé dékεlege mangε Jis̄os.”

22 Filip awúgé mb̄o, ajyε gare Andru, ne εbwó ne Andru ájyε gare Jis̄os. **23** Ne Jis̄os ashuuí εbwó meko aké, “Gébé gekwane eyigé b̄oó ágεne nyε nnó Maá Nt̄e Mekwaá apwɔ amu. **24** Me ngarege enyú wáwálé nnó nyine nchi nelaá wye nyine nchi

* **12:15** Elú wáwálé nnó: Ȣpεge né Mat. 21:5 né nteé gebagé ɳwε ȝgené ula Saȳoñ.

nemaá, mbəgé muú álá apεé néní né mme degbo wó. Negboge ne nechií nefyε gejame amε nchi. ²⁵ Muú ayi asele gejwá jií nnó gejeá gemε dəó, gejwá jii genóme nyε mme detu. Ne muú ayi asele nnó gejwá jií gejeá fó gemε né mme yina wó, abεé nyε ne gejwá eyi gélágé byέ. ²⁶ Mbəgé muú akeloge mampyεge utəó ba, abó mankwəle me. Ne yéndé mbaá ayi me mbεε, muú utəó wa ntó abεé wyεé ne me. Ne yéndémui ayi apógé me mampyε utəó ba, Nte wa anoge nyε ji.

²⁷ “Nana ufere ba úlú uyaá uyaá. Ewena njøge mbə nnó? Nnene mbə elé mmyε nnó, ‘Nte wa aféré me né εfwyale εwé εchwoá mbə me né mbε waá?’ Ngba, nnene fó mbə, néndé ula bi me nchwoá fa mme úlú nnó nge εfwyale εwéna. ²⁸ Nte wa, pyε bəó ákaá nnó wə ɔpwə amu.”

Ajágé mbə, meko fó atane né mfaánebuú aké, “Me mpyε mé bəó akaá nnó me mpwə amu, ne mmage pyε wyεmbə.”

²⁹ Ne gejamégé bəó abi átene εfεé, áwúgé meko yimbə, abifə aké, elé nemfe, abifə aké, elé εkiénné Esəwə ne εjəó mejəó ne Jisəs.

³⁰ Ne Jisəs ajəó ne εbwó aké, “Meko ayi déwuú mbə alú lé né galógáló nyú, εpófó awa. ³¹ Nana, gébé εyigé Esəwə apyεé bəó mme ákpε né unəó mpa gekwəne, gébé gekwəne εyigé ábuú danchəmeló mfwa bəó mme, ³² né geluəge gefwa jií. Ne abwεge me né mbaá gekwa, njame nyε bəó ako achwó eta wa.” ³³ Jisəs ajəó mbə, manlere gefəge negbo εniné ji agboó nyε.

³⁴ Ne bəó bimbo, ájəó áké, “ηwε mabε εsəwə agare ese nnó Muú yi εsəwə akweré ji elá gefwa, abε

mebe te kwyakwyaá, εpyεémbø nnó ne wø oke ábø mambwyε Maá Nte Mekwaá né mfaá gekwa, waá álú Maá Nte Mekwaá yimbø?”

³⁵ Jisøs ashuú εbwó meko aké, “Geŋgbø gelú gegenege eta nyú né mboó gébé, kέge nana ndere geŋgbø gelú gegenege nnó ékágé gemua gewere εnyú. Muú ayi akene né gemua ákágé fó mbaá ayi ji ajyeé. ³⁶ Fyέge metøó ne muú ayi achyεgε geŋgbø nana ayi ji alú ne εnyú, nnó debe bǿ abi achyεgε geŋgbø. Jisøs ajágé mbo, alyaá εbwó ajye bií.”

Bǿ Jus áshyá wye shyá mamfyε matøó ne Jisøs

³⁷ Ne yé lé Jisøs apyε gejamégé ufǿ ufélekpa εbwó ágené, áfyεé fó matøó ne ji wø. ³⁸ εpyεmbø nnó genó εyigé Asaya muú εkpave Εsøwø abø ajǿ getane wáwálé. Asaya abø ajǿ nya aké, “Ata, ndé muú ákamé ne mekomejǿ ayi esé dégare. Ne ndé muú ayi Ata alere ji geføge utó bi ji awyaá?”

³⁹ Ula bi εbwó álá ákame nya ne mekomejǿ yimbø wø, úlú wye ndere, Asaya muú εkpave Εsøwø abø ajǿ nya nnó Εsøwø aké, ⁴⁰ “Ngilége εbwó amε nnó ékágé ágεne unó ne amε, ne mpyε bwǿ áŋea matøó nnó ékágé εbwó ákaá genó εyigé mekomejǿ yimbø ágaré. Εsøwø aké, ‘Me mpyε mbø nnó ékágé εbwó áti meso ne gabø bwǿ, áchwø eta wá nnó me mfere εbwø né εfwyale’.”

⁴¹ Asaya ajǿ mejǿ εwéna ato ne Jisøs, néndé ji abø age me nnó Jisøs abeé nyε muú ayi apwǿ amu.

⁴² Ne yé elé gejamégé bǿ álú abi ála áfyεé fø matøó ne Jisøs wø, abifǿ áfyε, yé ákpakpa bǿ Jus abifǿ áfyε ntǿ metøó ne Jisøs, yémbo álerege fø gbøgønø nnó áfyεé metøó ne ji gé tágé áfǿ nnó álerege, bǿ Farasi ábuú nyε εbwø né echa

mmyεmenεne. ⁴³ Néndé εbwó ágbóo lé nnó akwaá áfεge εbwó ápwə nnó Εsəwə ne afεge εbwó.

Mekomejɔ́ ayi Jisəs agare ne asə́ nyε mpa bɔ́

⁴⁴ Ne Jisəs ajɔ́ keŋke, aké, “Yéndémuú ayi áfyεé metɔ́ ne me, áfyé fɔ́ metɔ́ ne me mbií wó, afyé ntó ne muú yi atəme me. ⁴⁵ Muú agεgε me, εbyεnnó agε ntó muú ayi atəme me. ⁴⁶ Me nchwɔ́ ndere muú yi alεrege geŋgbɔ́ mbaá bɔ́ mme, nnó ékágé bɔ́ abi áfyεé metɔ́ ne me álá kenékéné eké muú ayi alú mmu gemua. ⁴⁷ Mbɔ́gε muú awúgε mekomejɔ́ ayi me ngare ne álá apyεé fɔ́ genó εyigé me nké ji apyε wó, me njóngé fɔ́ nnó ji akwe mpa, néndé me nchwɔ́ fɔ́ fa mensɔ́ mpá bɔ́ mme wó nchwɔ́ lé mamfere εbwó né εfwyale gabo. ⁴⁸ Muú yi ashyaá nnó ji ákágé me, ne álá apyε genó εyigé me njɔ́, genó εyi gesɔ́ mpa wuú gelú wyeé. Ne genó εyi gesɔ́ mpá wuú né bií bi kwyakwya, élé mekomejɔ́ wa ayi ngare. ⁴⁹ Nende Me njóngé fɔ́ né uto ba. Ntε wa muú atəme me agare me genó εyi me njóngé ne ndere me mbɔ́ manjɔ́. ⁵⁰ Ne nkaá nnó genó εyigé ji aké me ngare gechwɔ́ ne genwá εyi gélágé byé. Né getú εyigémbɔ́, me njóngé lé genó εyigé Ntε wa agare me nnó njɔ́.”

13

Jisəs ashwɔ́ne uka baá utɔ́ bií

¹ Wyε ndere εpaá koó upú εlaá kwókwólé Jisəs akaá nnó gébε εyigé ji alyagé mme yina nnó akere meso mbaá Ntε wuú gekwɔ́ne. Ne élé ji abɔ́ gejeé ne bɔ́ bií abi alú fa mme, alεre εbwó gefɔ́ εyigé ji abɔ́ gejeé ne εbwó.

² Ne ndere Jisəs ajwəle anyeé menyee ne baá utəó bií ne nkware, danchomeló anyú me metəó maá utəó Jisəs ayi ama nnó achyeé Jisəs mañkwaá. Akuú maá utəó yimbə nnó Judas Iscarot, maá Simun.

³ Jisəs akaá nnó Ntε wuú Esəwə afyε ji yéndégenó né amu. Akaá ntó nnó ji abə atane mbaá Esəwə ne ji akerege meso mbaá Esəwə. ⁴ Ndere álu ányé menyé, Jisəs akwile téne, afeé nku yi mfaa abelé. Ani agbogbo né gebwε. ⁵ Afane manaá né mmu geku, alə manshwəne uka baá utəó bií, ne atile ubi ne agbogbo ayi ji anii né gebwε. ⁶ Akwənégé mbaá Simun Pita, Simun agií ji aké, “Ata əklege manshwəne me uka?”

⁷ Ne Jisəs ashui ji meko aké, “Genó eyigé me mpyε mbə, enyú dékage fó ula nana, meso gébé dékage nyε.”

⁸ Ajégembə, Pita aké, “Ngbə, wə əbə fó manshwəne uka əba wó.”

Ne Jisəs aké ne Pita, “Mbəgé me nlá nshwəne wə wó, əchome fó mbwa ne me.”

⁹ Ajégé mbə Simun Pita aké, “Ata əshwənege fó lé uka ba ubiubi, shwəne ntó amu ya chonchó nemekpo wa.”

¹⁰ Jisəs aké, “Muú yi awəó me manaá ábó mashwəne lé uka bií ubiubi nendé menyammyε wuú alu me pōpō. Ne enyú délu me pōpō, yembə enyú ako fó wó.” ¹¹ Jisəs ajə́ mbə, ji akaá me muú ayi achyegé nyε ji mañkwaá, ɣkaawu ne ji aké, “Enyú ako depə fó pōpō.”

¹² Ne ji anerege manshwəne uka baá utəó bií, abə nku wuú afyε, akere ajwəle ká. Agií əbwó aké, “Enyú dékaá ulaá genó eyigé mempyε mbə né enyú?” ¹³ “Enyú dékuú me menlere ne Ata. Enyú

délú cho mankú me mbə, néndé gε muú ayi me nlú mbə. ¹⁴ Ne mbəgé me, Ata ne menlere εnyú, nshwəne εnyú uka, εnyú ntó debə manshwənege uka ate. ¹⁵ Me nlere εnyú genó εyigé debə́ mampyεge nnó dépyεge geji ne ate ndεre me mpyεé ne εnyú. ¹⁶ Me ngaregé εnyú wáwálé nnó, maá utə́ aŋeáge fó gemε apwə ntε wuu. Yé maá déntə́ ntó aŋeáge fó gemε apwə muú ayi atəme ji. ¹⁷ Nana ayi εnyú dékaá unó bina, déké dépyεé ubi, débeé ne metə́ megəmego. ¹⁸ Me njágé mbə, ntome fó ne εnyú ako. Me nkaá ufə́ bó abi me njyaá. Yémbə mpyε mbə nnó genó εyigé ásame né mmu ŋwe Ḋsəwə gétáné wawale. Asa wye nno, ‘Muu yi esé ne ji déchome εbwə menyεé, abwəlé atene ummyε ne me’ ¹⁹ Me ngarege εnyú genó εyigé na nana gemεge nnó gepyε. Ne gérégé gepyεge, εnyú dekamege nyε nnó, ‘Me Nlú gefəge Muú ayi Me Nké Me Nlú.’ ²⁰ Me ngarege εnyú wáwálé nnó yéndémuú ayi asele muú dentə́ wa ne metə́ megəmego, εbyennó ase mbə lé me mbə́. Ne muú ayi asele me, ase mbə lé Ḋsəwə muú átəme me.”

*Jisəs abə mbə agare nnó áchyεge nyε ji maŋkwaá
(Mat 26:20-25; Mak 14:17-21; Luk 22:21-23)*

²¹ Jisəs ajágé unó bina, metə́ esə ji, agare gbəgənə aké, “Me ngarege εnyú wáwálé, muú nyú ama achyεge nyε me maŋkwaá.”

²² Ajágé mbə baá utə́ bií álá menomekpo fuú ápe ate ne amε ne amε. Ákágé yé muú ayi ji ajə́ atome ne ji. ²³ Ne maá utə́ ama, ayi Jisəs agboó ne ji, agií mmyε né εkpokpogele kwókwólé ne uwyaá Jisəs. ²⁴ Ne Simun Pita anyú meno aké, ne ji “Gií Jisəs muú ayi ji ajə́ mbə atome ne ji.”

25 Ndere maá utóó yimbó, ajwóle agíí kwókwólé ne uwyaá Jisós, akó gemé agíí Jisós aké, “Ata waá achyége nyé wó mañkwaá?”

26 Jisós ashuuú ji meko aké, “ele muú ayi me nyuale břed yina né mmu akpánkpa nchyége ji. Jisós ajóge mbó abó gekpóge břed, anyuá né mmu akpánkpa achyé Judas Iscarot, maá Simun.”

27 Tenétené ayi Judas asele gekpóge břed eyigémbó, danchómeló anyú ji metóó. Ne Jisós ajó ne Judas aké, “Genó eyigé wó əkelege mampye, pyé geji wáwá.” **28** Né geluage bóó abi ajwóle agíí né ekpokpogele, ye muú ama ayi akaá ulaá mejáó ewé Jisós ajó mbó ne Judas apó. **29** Ne elé Judas ne ábèlegemekwa ɻka bwó. Baá utóó abifó áfere nnó Jisós ajó mbó lé nnó Judas ajyé ána unó əbifó ebi ɻbwó ákelege. Ela epó mbó wó, ndofó Jisós ajó mbó lé nnó Judas ajyé achyé genó gefó mbaá ubya bóó.

30 Ne Judas asege gekpóge břed eyigé Jisós achyé ji, atane afé. Gébé eyigémbó utuú ubi me.

Ebe meke

31 Judas atanége ajyége, Jisós aké, “Nana bóó agene nyé ndere Maá Ntë Mekwaá apwóó amu. Ne ji apyé nyé bóó age ndere ɻsawó apwóó amu. **32** Ne mbogé Maá Ntë Mekwaá apyéé bóó age ndere ɻsawó apwó amu, ɻsawó ntó apyéé nyé bóó ágé ndere Maá Ntë Mekwaá apwóó amu, ne achoá sé gébé. **33** Baá ba, me mbèlege sé ne enyú dáo, enyú dékèlege nyé me, ne wyé ndere me mbó ngare ákpakpa bóó Jus, mbontó ne ngarege enyú nana nnó, ‘Mbaá ayi me njyé enyú dékage chwó fó wyéé.’ **34** Ajágé mbó, aké, nana nchyége enyú ebe ewé meké, “Bóogé gejeé ne ate. Ndere me ngboó ne enyú mbontó ne enyú

debə́ó mangboge ne atε. ³⁵ Ne mbəgé deké débə́ó gejeé ne atε, yéndémuú ákáge nyε nnó enyú délú baá utə́ó ba.”

*Jisəs agaré ndere Pita áshyáa nyε ji
(Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)*

³⁶ Ne Simun Pita agií ji aké, “Ata, wə ɔjyε εfə?”

Jisəs aké, “Mbaá ayi me njyε əkágé kwəle me nana, yémbə əkwəlege nyε me meso gébé.”

³⁷ Pita agií ji aké, “Ata ulannó ne me nla nkágé kwəle fó wə nana? Me nkpome mmyε mangbó géétú jyεé.”

³⁸ Ne Jisəs ashuuú Pita meko aké, “Pita nnó əkpome mmyε magbo géétú ya? Gə me ngare wə wáwálé nnó gemε nnó meno mekwə akú, wə ɔshyaá nyε máñáne aleé nnó wə əkágé me.”

14

Jisəs ne ale rege meti εwé εjyεé mbaá ntε wuuí

¹ “Dekamege fó mesome εbe enyú né metəó. Fyεgε metəó ne Esəwə, fyεgε ntó metəó ne me.

² Baá upú alú gejame né gepúge Ntε wa; mbəgé abe dampə mbə, mbə me ngare fó enyú mbə wó. Me njyε kwyεé melú mbele enyú. ³ Nnerege mankwyεé melú εwémbə, nkerege, nchwó nsε enyú nnó mbaá ayi me mbeé enyú ntó débe wyeé.

⁴ Enyú dékaá meti εwé εjyεé né mbaá yi me njyεé.”

⁵ Ne Təmasi ajə́ó ne Jisəs aké, “Ata εse dékaá yé mbaá yi wə ɔjyεé wó, εpyεmbə nnó ne dékaá meti εwé εjyε wyeé?”

⁶ Jisəs ashuuú ji meko aké, “Me ne nlú meti εwú. Me ne ngarege bə́ó wáwálé. Ne me ne nchyεgε genjwá. Yé muú fó ákágé chwó fó mbaá Ntε wa

mbəgé álá akoó εta wa wə. ⁷ Mbəgé εnyú débə dékaá me chánéné, mbə debə dékaá ntó ntε wa. Manló nana déjyegé mbε, dékaá mε ji ne degε mε ji.”

⁸ Ne Filip aké, “Ata lere εsé Ntε wyε awu, nnó matɔ́ akwene εse mmu.”

⁹ Jisəs ashuú ji meko aké, “Mbə te me nlú mbə fana ne εnyú, delú danķaá me Filip? Yéndemuú yi agεne me, εbyεnnó agε ntó Ntε wa. Waá ulannó wə ɔ́ké me nlere εnyú Ntε wa? ¹⁰ Enyú dékame fó nnó me ncho mmyε ne Ntε, ne Ntε wa ntó acho mmyε ne me wə? Depo εtire me njogé mbə, detanege fó me mbə́ né metɔ́, élé Ntε wa mmu áchomé mmyε ne me ne apyεé utɔ́ bií. ¹¹ Kamege ne me nnó genó εyigé me ngarege εnyú gelú wáwálé nnó me ncho mmyε ne Ntε wa ne Ntε wa ntó acho mmyε ne me. Ne mbəgé εwéna εla εkwane εnyú metɔ́ wə, kamege nnó élú wáwálé gétugé ufélekpa εbi me mpyεé. ¹² Me ngarege εnyú wáwálé nnó, yéndemuú ayi áfyεé metɔ́ ne me, apyεé ntó unó bi me mpyεé mbə. Yé εbe lé εbi uŋea upwə εbi, apyε nyε néndé me njyé mbaá Ntε wa. ¹³ Ne yéndégenó εyigé εnyú dégigé né mabə ma, mpyε geji nnó metɔ́ egə Ntε wa gétu ya. ¹⁴ Ndere élúmbə, mbəgé dégige yéndégenó né mabə ma, mpyεé geji.

Jisəs anyémeno mants Mendoó Ukpea

¹⁵ “Mbəgé εnyú dégboo ne me, belege mabε ya. ¹⁶ Dépyεge mbə, me nnene nyε mmyε mbaá Ntε wa, ne ji atəme nyε εnyú muú majyεé ayifə, ayi abε nyε ne εnyú te kwyakwya. ¹⁷ Muú majyε yimbə élé Mendoó Ukpea muú alεrege εnyú wáwálé ayi Esowə. Boó mme akamege fó ne ji néndé agεne

fó ji ne akage ji. Yémbó enyú dékage ji, néndé ji ajwəlege ne enyú ne alú enyú né mmye. ¹⁸ Njyεge, nlyage fó enyú gelame, nmáge kere nchwó eta nyú. ¹⁹ Ela gachyeé bɔ́ mme amage ge sé me. Enyú ne dégene nyε me. Ne te ndere me nwyaá genjwá, enyú ntó debéé nyε ne genjwá. ²⁰ Bií bimbó ukwɔ́nege, enyú dékage nyε nnó mencho mmye ne Ntε, Ntε wa acho mmye ne me, ne me ntó ncho mmye ne enyú. ²¹ Yéndémuú ayi awúgé mabε ya abelégé áji, ji yimbó ne abɔ́ gejeé ne me, Ntε wa ntó abɔ́ gejeé ne ji. Me ntó mbɔ́ nyε gejeé ne ji, ne me mbɔ́ nlerege nyε gemε ya etaá wuu.”

²² Ne Judas (ayi álá pó fó Judas Iscarot) ajɔ́ ne Jisɔ́s aké, “Ata nde gepyeε wɔ́ olerege gemε jyε lé eta sé, ayi ɔla olerege fó ntó mbaá bɔ́ mme meko?”

²³ Jisɔ́s ashuú ji meko aké, “Muú ayi abɔ́ gejeé ne me, apye geno εyigé me ngarege, Ntε wa gboó nyε ne ji. Ne esé ne Ntε wa déchwó bane nyε ji déjwɔ́lé ne ji mbaá ama. ²⁴ Muú yi álá agboó ne me, apye fó geno εyigé me ngarege. Ne unó bi enyú déwuú mbɔ́ utane fó membaó né metɔ́ wɔ́, utane lé mbaá nte wa muú atɔ́me me.

²⁵ “Me ngare mbɔ́ enyú unó bina nana yi me nlú ne enyú. ²⁶ Yémbó Ntε wa atɔ́me nyε Menchyεé majyεé né mabɔ́ ma. Menchyεé majyεé yimbó εlέ Mendoó Ukpēa achwɔ́gé alerege nyε enyú unó ulko ne ateé nyε enyú yéndégenó εyigé me ngare enyú.

²⁷ “Ndere me njyε nchyεge enyú nesɔ́, ne nesɔ́ na ne me nchyεge enyú. Me nchyεge fó enyú nesɔ́ na nkane bɔ́ mme achyεge genó. Dekamégé fó matɔ́ achyεge enyú εfwyale, ne debege fó ntó ne εfɔ́. ²⁸ Enyú dewú nkane me nké, ‘Me nlyage enyú. Yémbó nimage kere nyε nchwó eta nyú.’

Ebęge nnó εnyú débə́ó gejeé ne me, mbó débę́é ne metə́ó megómégó élé me njyέé mbaá Ntε wa muú aŋea gemε apwə́ó me. ²⁹ Me mbó mε mbε ngare εnyú unó bina gemęge nnó ubi upyęge, nnó meso gębę́, upyęge εnyú dekame nnó unó bi me njɔ́ úlú wáwálé. ³⁰ Me mpə́ sé ne gejamégé gębę́ manjɔ́́ mejó́ ne εnyú néndé mfwa bə́ó mme alé chwə́. Ji apó fó ne eshyę́ apwə́ó me. ³¹ Yémbə́ me mpyέé lé genó εyigé Ntε wa agare me nnó mpyέ, nnó bə́ó mme akaá nnó me mbə́ó gejeé ne Ntε wa.

“Kwilege mme déjyę́gę́.”

15

Genęge umpome ne mata jií

¹ “Me ne nlú genęge vin geji ambə́ó, ne Ntε wa ne alú muú ayi áchérege geji. * ² Yéndé eta εwé etome ne me, mbə́ogé élá εwə́me fó umpome, ji asə́ó εwuú afə́me mme, ne yéndé eta εwé εwə́me umpome, ji akwyęge εwú nnó εwə́me gejamégé umpome. ³ Mekomejɔ́́ ayi me ngare εnyú apyέ εnyú dela mε pópó ęké eta genə́ó εyigé akwyę́é. ⁴ Chogé wyέ mmyέ ne me, me nchome mmyέ ne εnyú. Eta genə́ó ękágé wə́ fó umpome mbə́ogé élá cho mmyέ ne mbyɔ́ genə́ó geji mbə́ó wó. Wyembə́ ntó ne εnyú déla dekágé pyέ genó gefə́ mbə́ogé dela decho mmyέ ne me wó.

⁵ “Me ne nlú genə́ó εyigémbə́, εnyú ntó ne delú mata jií. Muú achogé mmyέ ne me, ne me ntó nchoge mmyέ ne ji, ji ne apyέ nyέ gejamégé unó

* **15:1** Elú wáwálé nnó: Né ukwene ńwε menomenyέ, Esəwə abó amęge bə́ó Isrə́li nkane mekó vin εwé ji áchérege. Jisəs jimbó ntó ájɔ́́ nnó ji ne alu genə́oge vin yimbə́ nana.

néndé me nla mpo enyú dékage pye fo yé genó. ⁶ Ne muú álá cho mmye ne me wó, alú eké eta genoá ewé ásogé afomege éwáñese egbo. Ufó mata unáo yina anywerege áji áfyé né mewé, áso. ⁷ Mbogé enyú déchogé wye mmye ne me, ne deké débelege mekomejó wa né mató nyú, yéndégenó eyi enyú degige nno Nte wa apye, geji ne ji apye eta nyu. ⁸ Enyú deké dépye gejamégé unó ulóuló Nte wa abeé ne ñgo. Ne ewéna elerege nnó enyú delu baá utó ba. ⁹ Ndere Nte wa aboó gejeé ne me, mbontó ne me mbóó gejeé ne enyú. Bögé wye gejeé ne até wye ndere me mbóó ne enyú. ¹⁰ Mbogé enyú deké depye genó eyige me njó, me mbóó nyé gejeé ne enyú wye ndere Nte wa aboó gejeé ne me gétúgé mpyéé genó eyigé ji akeloge. ¹¹ Me ngaré enyú unó bina nnó enyú débé ne metó megomégo wye ndere me nwyaá. Ne nnó metó megomégo nyú ejá epwo amu. ¹² Gégé genó eyigé me nkélege nnó enyú dépye na: Bögé gejeé ne até wye ndere me mbóó ne enyú. ¹³ Gejeé eyigé cha gepo, eyigé muú alerege, eyi gepwoó gejeé eyigé muú ágbóo gétúgé ajeé bií. ¹⁴ Enyú débé ajeé ba mbogé dépye unó bi me ngaré enyú. ¹⁵ Me mmagé kú se enyú nnó baá défwe néndé maá défwe ákágé fó genó eyigé nté wuu apyeé. Me nkuú enyú ajeé ba néndé yéndégenó eyigé Nte wa agare me, geji ne me nto ngare enyú. ¹⁶ Enyú fó wó déjyaá me wó, élé me ne njyaá enyú ne ntóme enyú nnó dépyegé unó ulóuló ne nnó unó bimbo ubéé té kwyakwya. Ne yéndégenó eyi enyú dégige Nte wa né mabó ma achyége enyú geji. ¹⁷ Gége ye mma ngare enyú nnó boge gejeé ne até.

B̄d̄ mme apaá baá ut̄d̄ Jis̄s̄

18 “Mb̄gé b̄oó mme apaá enyú, kaáge nnó ab̄o me mb̄e apa me ne alé pa enyú. **19** Enyú deb̄o déb̄é b̄oó mme, mb̄o b̄oó mme agboó ne enyú eké at̄e b̄oó mme. Ne enyú dep̄o néndé me njya enyú né geluage b̄oó mme, getu eyigémb̄o ne b̄oó mme apaá enyú. **20** Tege genó eyigé me ngare enyú nnó, ‘Maá défwē aŋeage f̄o gem̄e apw̄o nt̄e wuú.’ Te nd̄ere εbw̄á achye me εf̄wyale, achyege nyε nt̄o enyú εf̄wyale. Ne εbw̄ó ab̄o awúmekomej̄o wa mb̄o áwuú nt̄o awe nyú. **21** εbw̄ó apye nyε unó bina uko eta nyú gétúgé enyú délu b̄oó ba. Néndé εbw̄ó ákágé f̄o muú yi at̄ome me. **22** Me mb̄e danchw̄á gare εbw̄ómekomej̄o, mb̄o akwe f̄o mpa w̄o, yémb̄o nana yi ngare εbw̄ómekomej̄o Εs̄ow̄o, yε meti εwe áboó gab̄o bw̄o εp̄osé **23** Ne yéndémuú yi apaá me, εbyennó apaá nt̄o Nt̄e wa. **24** Me mb̄e dampyε ukp̄ekp̄e unó né met̄oá met̄oá bw̄o, εbw̄o age w̄o, εbi yé muú f̄o álá alú dampyε, mb̄o Εs̄ow̄o agarege nyε f̄o εbw̄o nnó ápyε gab̄o ákwe mpa. Yé nd̄ere εbw̄o ágene unó bi me mpyε, ápaá me chonchó ne Nt̄e wa. **25** Unó bina ub̄o mampyε nnó, genó eyigé asame né mmu ηwε Εs̄ow̄o geb̄e wáwálé. Asa wye nnó, ‘Εbw̄o ápaá me ula p̄o.’

26 “Menchyéé majyéé achw̄oá, ji alú Mendoó Ukp̄ea muú alerege wáwálé yi Εs̄ow̄o. Me nt̄ome nyε ji atane mbaá Nt̄e wa, achw̄agé agarege nyε enyú muú yi me nlú. **27** Enyú nt̄o dégarege nyε b̄oó muú yi me nlú néndé delu ne me te ula uloá.

16

1 “Me ngare me enyú unó bina nnó ékágé deja mmyε meso. **2** Abuú nyε enyú né macha

mmyemene. Ne gébé gechwó eyigé yéndémuú yi awáne enyú aferege nnó ji apyembó élé utóó Ésəwó. ³ Apye nyé unó bina ne enyú néndé ákágé Ntē wa, yé me ntó ákágé. ⁴ Me mbó mbé ngare enyú nnó gébé eyigémbó gekwənége enyú détege nnó me mbó ngare mē enyú nnó unó bina upyeé nyé.

Utaó bi Mendoó Ukpea epyee

“Me mbó ngare εnyú unó bina mbembe wó, néndé me mbó nlú ne εnyú. ⁵ Ne nana me nkerege meso mbaá muú yi atome me, yémbó yé muú nyú yi agige mme nnó, “Ojye efó?” Apo. ⁶ Ne gétúgé me ngare εnyú unó bina, matóó nyú álá meshwemeshwe. ⁷ Yémbó ngarege εnyú wáwálé. Elú élé né galógáló awe nyú nnó me njye, néndé me nla njye wó menchyeé majyeé achwóó fó eta nyú. Yémbó me njyege ntome nyé ji achwó eta nyú. ⁸ Achwóge apyeé nyé bɔ́ó mme akaá nnó ufere bwó né gabo ayi εbwó apyeé úlú gyé. Apye nyé εbwó akaá nnó ufere bwó né ndere muú abeé cho né mbé ushu Esowá úlú gyéé, ne apye nyé ntó εbwó akaá nnó uféré bwó né ndere Esowá ássó nyé mpa úlú gyéé. ⁹ Né egbe εwé gabo, εbwó alú gyéé néndé áfyéé fó metóó ne me wó. ¹⁰ Né egbe εwé mambe cho né mbé ushu Esowá, apye nyé εbwó akaá nnó me nlú cho néndé me nkerege meso mbaá Ntε wa ne εnyú demage ge nyé se me. ¹¹ Né egbe εwé mpa ayi Esowá ássó, apye nyé bɔ́ó mme akaá nnó alu gyéé né gefoó εyigé ássó mpa wa, néndé danchəmeló mfwa bɔ́ó mme akwe me mpa.

¹² “Me nlú wyaá gejamégé unó mangare enyú, yémbø enyú dékage gbare nyé fø matóó gé tígé ubi. ¹³ Yémbø gé bégé Mendoó Ukpea muú alerege

wáwálé achwɔge, apyε nyε εnyú dékaá wáwálé meko. Agarege nyε fó unó bi utanege ji metoá, genó εyigé ji awúgé geji ne ji ágarege. Ne apyεé nyε εnyú dékaá unó bi upyεé nyε meso gébé. ¹⁴ Ji apyε nyε me mbɔ nɔ nénđé genó εyi getanege me metoá geji ne ji asele agarege εnyú. ¹⁵ Yéndé genó εyigé Nte wa awyaá élé εya, getú εyigémbɔ ne me nké genó εyi gelú me metoá geji ne ji agarege nyε εnyú.

Mesome nyu εla nyε lé nechóchó

¹⁶ “Elá gachyeé εnyú demage gε sé me, ne εmage wyaá sé ntó ndoá εnyú degene nyε me.”

¹⁷ Ajógé mbɔ, baá utoá bií abifɔ alɔ mangigé atε aké, “Ajó aké, ‘Ela gachye εnyú degene sé me,’ ne ama aké, ‘Emage wyaá se ntó dɔá εnyú dégene nyε me’, ula utene mbɔ nno? ne ulaa me njyε mbaá ntε wa. ¹⁸ Ulaá εla gachyeé utene mbɔ nnó? Esé dekágé fó genó εyigé ji ajógé mbɔ.”

¹⁹ Ndere εbwó áferege mbɔ, Jisɔs akaá me nnó εbwó akellege mangií ji ulaa mejɔá ewé ji ajó mbɔ. Ajó ne εbwó aké, “Εnyú degige mbɔ élé atε ulaa mejɔá ewé me njɔá nnó, ‘εla gachyeé εnyú demage gε sé me ne nnó εmage wyaá sé ntó dɔá εnyú dégene nyε me?’ ²⁰ Me ngarege εnyú wáwálé nnó εnyú delilí nyε desoá manse gétugé unó bi upyε nyε. Ne bɔ́ mme ábeé ne nechóchó, Εnyú debεé ne masome né matoá, yémbɔ masome nyú abwɔlege nyε nechóchó. ²¹ Nebyεé neke nemmyε mendée, unε ugyalege ji néndé gébé εyigé ji awuú ubale gekwɔne. Ne abyεgé me maá, amage te se ubale, abeé élé ne nechóchó nnó ji agbeé muú ama fa mme. ²² Wyεmbɔ ntó ne élú ne εnyú. Nana εnyú delú ne masome né matoá, yémbɔ me mmage gε nyε

εnyú, ne εnyú debεé nyε ne nechóchó né matɔ́. Ne yé muú ayi akágé fere gefɔ nechóchó εniné na né matɔ́ nyú ápɔ. ²³ Bií bi mbɔ ukwɔnege, demage gii se me yε mechɔ fɔ. Me ngarege εnyú wáwálé nnó, yéndégenó εyi degige ntε wa né mabɔ ma, achyεge εnyú geji. ²⁴ Kpaá te gébé εyigé na, εnyú delu dangíí yé genó gefɔ né mabɔ ma. Gige achyεge nyε εnyú, ne nechóchó nyú nejame nyε kpaá nepwɔ.

²⁵ “Me ngare εnyú unó bina né makamejɔ́, yémbɔ gébé gechwɔ́ nyε εyigé me nla ngarege sé εnyú depɔ né makamejɔ́. Me ngarege nyε εnyú uno bi utome ne Ntε wa gbɔgɔnɔ. ²⁶ Gébé εyigémbɔ gekwɔnege εnyú degige nyε Ntε wa unó né mabɔ ma. Me njɔ́ mbɔ fɔ nnó ngige nyε Ntε wa genó gefɔ géitungé nyú wɔ. ²⁷ Néndé Ntε wa jimbɔ́ abɔ gejeé ne εnyú géitungé εnyú debɔ́ gejeé ne me, ne dékame nnó me ntane mbaá Εsɔwɔ. ²⁸ Wáwálé me ntane mbaá Ntε wa nchwɔ́ fa mme. Nana me lé nlyáá mme nkerege meso mbaá Ntε wa.”

²⁹ Ajágé mbɔ, baá utɔ́ bií aké, “Nana wɔ ɔlé jɔ́ yé mejoá gbɔgɔnɔ, ɔjágé sé né makamejɔ́. ³⁰ Esé dékaá nana nnó wɔ ɔkaá unó uko, wɔ ɔkage yε εbe lé unó bi bɔ́ awyaa né metɔ́ mangií wɔ. Εwéna εpyε esé dékamé nnó wɔ ɔtane mbaá Εsɔwɔ.”

³¹ Ne Jisɔ́ ashuú εbwɔ́ meko aké, “Pó εnyú dékamé ne me, naná? ³² Gébé gechwɔ́ nyε, ne géfíí mε εyigé εnyú ako délaá nyε tyátyá, yéndémuú nyú abɔ́ nyε meti gepú jii, délyaá membií. Yémbɔ me mpɔ fɔ me mbií, Ntε wa alú ne me. ³³ Me ngare εnyú unó bina nnó εnyu delií mmyε ne me debε ne nesɔ. Bɔ́ mme apyε nyε εnyú degε εfwyale yémbɔ gbarege matɔ́ nyú néndé mmyε mε mpwɔ bɔ́ mme.”

17

Jisəs anemmye mbaá Ntε wuuí nno apye ji abə ñgo

Jisəs anɛmmyɛ mbaá nte wuú géту́гé baá utə́ó bił

⁶ “Me mpye bə́ abi wə́ jyaá fa mme ḥchyéé me akaá wə. Ábó álú bə́ byeé, wə ḥchyéé me εbwó ne εbwə ábele mekomejə́o wyeé. ⁷ Ne nana εbwə ákaá nnó ufə́ unó uko bi wə ḥchyéé me utane εta wye. ⁸ Ngare εbwó mekomejə́o ayi wə ḥchyéé me, áse ji amu apea ne ákaá wáwálé nnó me ntane εta wyeé ne ákame nnó wə ne ḥtame me.

9 “Nn̄enemmye géту́gé εbwó. Nn̄ene fó mmye géту́gé bɔ́ mme, nn̄ene lé géту́gé bɔ́ abi wɔ́ ɔchyέ me, nénđé álu bɔ́ byeé. **10** Yéndé genó εyi nwyaá élé εjyέ ne yéndégenó εyi wɔ́ ɔwyaá, ele εya. Ne ele bɔ́ bina ne apyeé me mbɔ́ εnógé. **11** Mbεé sé fa mme, yémbɔ́ εbwó alú fa mme. Nchwɔ́ εta wyέ Nte wa, Muú Ukpea, nn̄enemmye nnó wɔ́ ɔbame εbwó né uto mabɔ́ mmyέ, ami wɔ́ ɔchyέ me, nnó ɔpye εbwó ábε muú ama ndere εsé ne wɔ́ delu muú

ama. ¹² Gébégé nlú ne εbwó, mbáme εbwó né utó mabɔ ami wɔ ḥchyέ me. Mbá εbwó chánéné, ne yé muú bwó ama anó mme detu wó εkose muú ayi abɔ alú me nnó anome mme detu nnó genó εyigé ásame né mekomejɔ́ wyέ gebe wáwálé.

¹³ “Ne nana me nlé chwó́ eta wyέ. Ne njágé unó bina ndere me nlú fa mme, nnó mpyε εbwó abε ne nechóchó gbene wyε ndere me nwyaá nechóchó gbene. ¹⁴ Me ngare εbwó mekomejɔ́ wyέ ne bɔ́ mme apaá εbwó néndé εbwó ápofó mbwa ama ne bɔ́ mme wyε ndere me nlá pó fó mbwa ama ne bɔ́ mme. ¹⁵ Me nnene fó mmyε nnó wɔ ḥfere εbwó fa mme. Nnene lé nnó wɔ ḥbame εbwó ékágé εbwó akpε né amu muú nchyε. ¹⁶ Ebwó apó fó mbwa ama ne bɔ́ mme wyε ndere me nlá pó fó mbwa ama ne bɔ́ mme. ¹⁷ Pyε εbwó áchyέ gemége bwó wáwálé eta wyε. Ne wáwálé yimbo elé mekomejɔ́ wyέ. ¹⁸ Ndere wɔ ḥtame me fa né mme, mbontó ne me ntame εbwó. ¹⁹ Me nchyε gemε ya mampyε utó byέ. Me mpyε mbɔ gétúgé bwó, nnó εbwó ntó áchyέ gemége bwó wáwálé mampyε utó byέ.

Jisəs anemmyε mbaá Ntε wuií gétúgé bɔ́ abi ámáge fyε nyε metó ne ji

²⁰ “Me nnene fó mmyε gétúgé baá utó baá bina εbwó bwó, nnene ntó gétúgé bɔ́ abi áfyε nyε metó ne me elé áwuú mekomejɔ́ wyε ayi baá utó ba ágarege nyε. ²¹ Me nnenemmyε nnó wɔ ḥpyε εbwó ako abε muú ama, wyε ndere wɔ Ntε wa ḥlu muú ama ne me, me ntó nlu muú ama ne wɔ. Pyε εbwó abε muú ama ne εsé nnó, bɔ́ mme ákamé nnó wɔ ne ḥtame me. ²² Ḫnogé εwé wɔ ḥchyέ me, εwú ntó ne me nchyέ εbwó. Mpyε mbɔ nnó εbwó abε muú

ama wyε ndere esé ne wə delú muú ama. ²³ Me nlu muú ama ne εbwó, wə ntó əlu muú ama ne me. Dépyε mbo nnó εbwó ntó abe muú ama chánéné. Ndere elúmbə bəó mme ákágé nyε nnó wə ne ətəme me, ne ákágé nyε ntó nnó wə əbəó gejeé ne εbwó wyε ndere wə əbəó gejeé ne me.

²⁴ “Ntε wa, nkεlege ntó nnó bəó abi wə əchyεé me, abe ne me né mbaá yi me mbεé nyε, nnó ágε ntó εnogé wa. Wə əchyεé me εnogé εwéna gétugé gejeé εyigé wə əbəó ne me gemεge nnó mme alə.

²⁵ “Əh, Ntε wa muú əlú cho, wáwálé, bəó mme ákágé fó wə, yémbə me nkágé wə. Ne bəó bina, abi wə əchyεé me ákaá ntó nnó wə ne ətəme me. ²⁶ Me mpyε εbwó ákaá wə, ne mpyε nyε wyε εbwó ákágé wə yéndégébə nnó gejeé εyigé wə əbəó ne me əbə ntó ne εbwó ne nnó me mbε muú ama ne εbwó.”

18

Apyε Jisəs

(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53)

¹ Jisəs anerege mmyemenene, ji ne baá utəá bií ályaá melu εwémbə, achyaá genkə εyigé akuú nnó Kidrən ajye kpe mmu maá mekəó fə. ² Ne Judas muú achyεge nyε Jisəs maŋkwaá abə akaá ntó melu εwémbə néndé εbwó abə áchómege me wyε. ³ Ndere elúmbə, ji ase εkwə bəó bee ne ambame echa upε Əsəwə abi anəó baá ámpyεé upε Əsəwə ne Farasi átəme áchwó né maá mekəó yimbə. Gébégé ájyeé ákpomé mmyε ne unó ummyε, alweé desá ne bə akpəgέfo. ⁴ Ne elé Jisəs akaá me yéndégenó εyigé ápyε nyε ne ji, ake mmyε afií εbwó, agií εbwó aké, “Enyú dékelege ndé muú?”

⁵ Ashuuú ji meko aké, “Dékεlege Jisəs muú Nasaret.”

Ji aké, “Me ne nlu ji.” Judas muú achyeé Jisəs maŋkwaá alú ntó efεé tené ne εbwó. ⁶ Jisəs ajógé ne εbwó nnó, “Me ne nlu ji,” ája mmyε meso ákwe mme gbaram. ⁷ Ne ama agií εbwó aké, “Enyú déke dékεlege wa?” Aké, “Dékεlege Jisəs muú Nasaret.”

⁸ Aké, “Pó me ngare εnyú nnó me ne nlu ji? Ne mbəgé nnó εlé me ne εnyú dékεlege, lyage bə́ bina ájye. ⁹ Ajə́ mbə nnó meko ayi ji abə ajə́ ábέ wáwálé. Ji abə ajə́ aké, Ntε yé muú ama ayi anome mme detú né geluage bə́ abi ḥchyεé me ápó.”

¹⁰ Ne Simun Pita ajú yé aparanja ayi ji awyaá, asó etu εwé εgbé εbwɔnye εwé memfwé εtukpε ámpyεé upε Εsəwə. Mabə memfwé yimbə makamege Malkəs. ¹¹ Pita apyεgé mbə, Jisəs ajə́ ne ji aké, “Shwóré aparanja wye yimbə né mmu mekó, wə ḥkεlege fó nnó me nge εfwyale ndere ntε wa ake ngε?”

Afε ne Jisəs mbaá Anas

¹² Ndere εlúmbə, muú kpaá bə́ bee ne bə́ bee bií chonchó ne ambame εcha upε Εsəwə apyε Jisəs awε ji amu. ¹³ Ase ji ábó mbε afε né mbaá Anas ntε Mendée Kaifas. Kaifas yina ne alú εtúkpε ampyε upε Εsəwə né ηmε εniné mbə. ¹⁴ Elé Kaifas yina ntó ne abə achyeé nya bə́ Jus majyeé nnó, “Elú galágáló nnó muú ama agbo gétúgé bə́ ako.”

Pita ashya nnó akaágé fó Jisəs

(Mat 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)

¹⁵ Simun Pita εbwó ne maá utə́ Jisəs yifə ama akwəle Jisəs meso. εtukpε ampyε upε Εsəwə akaá maá utə́ yimbə chánjéné, getu εyigémbə ályaa maá

utəó yimbə akpe ne Jisəs né mmu dachi εtukpe ampyeé upεé Εsəwə, ¹⁶ Pita álá né dafyε. Ndere Pita atene né dafyε, maá utəó ayi εtukpe ampye upε Εsəwə akaá ji, ajyε bane mesə mendée ayi alú menombi gébame, ajáó mejáó ne ji ne mesə mendée yimbə alyaá Pita akpe muu. ¹⁷ Mesə mendée yimbə né meno gebame agií Pita aké, “Nnó wə ɔpófó maá utəó ama né geluage baá utəó Jisəs?”

Pita ashuuú ji meko aké, “Εh, me mpó.”

¹⁸ Gébé εyigémbə ntó gefwene gemmyεé, baá défwε ne ambame dachi εtukpe ásené mewε né dafyε átene áwyaá. Pita ntó abə alú ne εbwó áwyaá mewε.

Jisəs akpe unəó mpa
(Mat 26:57-66; Mak 14:53-65; Luk 22:54, 55, 63-71)

¹⁹ Etukpe egíí Jisəs depə εtiré détóme ne baá utəó bií ne unó bi ji álérege. ²⁰ Jisəs ashuuú ji meko aké, “Me njógé me mejáó gbağənə mbaá bə́ako. Me nlerege unó yéndégébé né mmu macha mmyemenene ne echa upε Εsəwə mbaá ayi bə́o Jus ako áchómege. Yé genó gefə εyigé me njáó bibí gepó. ²¹ Ulannó wə ɔgigé me bə́o nkwe bina? Gií elé bə́o abi awuú genó εyigé me ngare εbwó, neńde ákaá uno bi me njáó.”

²² Jisəs ajógé mbə́o, membame dachi εtukpe ayi alu fú ado ji né ushu. Agií ji aké, “Mbə́o ne wə əbə́o manshuú εtukpe meko?”

²³ Jisəs ashuuú ji meko aké, “Mbə́gé mechə εwé me njáó elú gyεé, gare gabə ayi me njáó. Ne mbə́gé elú cho, ulannó wə ədoó me.” ²⁴ Efεé ne Anas atəme yé

Jisəs wye amuuú wewε mbaá Kaifas εtukpe ampyε upε Esəwə.

Pita ama ashya Jisəs manjáne εpea ne εlēé

²⁵ Ndere εpyεmbə, Pita abə alú né dafyε tené awyaá mewε. Agii ji aké, “Nnó wə ntó ɔpó fó maá utəó ama né geluage baá utəó Jisəs?” Pita ashya aké, “Eeh me mpó”.

²⁶ Maá defwε εtukpe ampyε upεé Esəwə ama ayi alú meŋme muú ayi Pita asəó ji εtu, agii Pita aké, “Nnó me nge fó wə né mmu maá mekəó ne mende yimbə wó?” ²⁷ Pita ama ashya wye shyá. Wye né gébé εyigémbə menə mekwə akú kəkəgələkəó.

Afε ne Jisəs mbaá Palεt

(Mat 27:1, 2, 11-14; Mak 15:1; Luk 23:1, 2)

²⁸ Bií ujyagé ne dondo gemua mme ákpakpa bəó Jus ase yé Jisəs né gepúge Kaifas afε ne ji né echa gəmena bəó Rom. Ebwó amboó akpe wye wó. Apyε mbə nnó ékágé εbwó ábé ne deba né mbə ushu Esəwə néndé akεlege manyé εpaá koó upú.

²⁹ Ndere elúmbə Palεt muú alú ngəmena atané, aké ne εbwó, “enyú deké mende yina apyε nnó?”

³⁰ Ebwó ashuú ji meko aké, “Mbəgé mende yina apó muú mebo fó wó, mbə εsé defyε fó ji né amu jyε wó.”

³¹ Palet aké ne εbwó, “Sεge ji enyú ambəó depa mpa wuú ndere εbe nyú ejəó.” Akpakpa bəó Jus ashuú ji meko aké, “Ebé nyu bəó Rom εkamege fó nnó εsé desó mpa nnó áwá muú.” ³² Genó εyigé εbwó ajəá gepyε nnó genó εyigé Jisəs abə ajəá atome ne gefəgé negbo εniné ji agboó nyε getane wáwálé.

³³ Ne Palεt akere meso né mmu echa, mfwa akú Jisəs agií ji aké, “Wə ne əlú mfwa bəó Jus?”

³⁴ Jisəs aké, “Wə mbə́ó ne ɔfere mbə́, waá nnó bə́ó fə́ ne agare wə́ mmu ayi me nlú?”

³⁵ Palet ashuú ji meko aké, “Me, ɔfere nnó me nlú muú Jus? Elé bə́ó bye ne anə́ó baá ampye upe Esəwə ne afye wó ne amu ya. Ndé mechə́ wə́ ɔpyeé?”

³⁶ Ne Jisəs ashuú ji meko aké, “Gefwa ya gepə́ fó eyigé bə́ó mme. Mbə́ge gebó gebe eyigé bə́ó mme, mbə́ baá defwə́ ba ammye nnó ékágé me nkpe né ámu bə́ó Jus, yémbə́ gefwa ya getane mbaá yicha.”

³⁷ Ndere ji ajə́ó mbə́ Palet aké ne ji, “Mmyeké wə́ olú mfwa?” Ne Jisəs ashuú ji meko aké, “Wə́ olú cho manjə́ó nnó menlú mfwa. Ge ula bi abyené me mbə́, ne getu eyigémbə́ ne nchwó fa mme nno ngáre bə́ó wáwálé. Ne yéndémuú ayi agboó ne wáwálé, awuúmekomejə́ó wa.”

³⁸ Ne Palet agií ji aké, “Wáwálé elé ndé?” Agige mbə́ ama akere meso né dafye, mbaá bə́ó Jus aké, “Me nge fó gabə́ ayi mende yina apyeé wó. ³⁹ Yémbə́ gepə́ge nyú gelú nno, yéndé ŋme gembégé epaá koó upu me mbə́ mamferé muú denə́ ama ndere enyú dékəlege. Ndere elúmbə́ nnó enyú dékəlege nnó mferé Mfwa bə́ó Jus?” ⁴⁰ Palet ajogé mbə́, εbwó ákalé ne meko metometo, áké, “ɔferege fó mende yina fere elé Barabas.” Barabas abə́ alú mmu ayi achyeege εfwyale né melo.

19

*Bə́ó bee ajwyagé Jisəs
(Mat 27:27-31; Mak 15:16-20)*

¹ Palet achyee Jisəs nnó, átule ji ne getó. ² Ne bə́ó bee átə́ εla εwé elú meshií áfaá Jisəs né mekpo, áfyə́ ji nkúú megélé né mmye εke mfwa. ³ Ajwyage ji

aké, “Geñwá gétyeé getyeé gebε ne wɔ Mfwa bɔ́ Jus” ne ádo ji ukpe kpe né ushu.

⁴ Palεt ama akere achwó ajɔ́ ne bɔ́ bimbɔ́ aké, “Nana me nchwo ne ji né mbε ushu nyu yémbɔ́ kaáge nnó me nge fó gabο ayi ji apyeé wó.” ⁵ Jisɔ́s atane né dafye ne elá ewé elú meshíí meshíí némekpo ne nkúú megélé né mmye. Ne Palεt ajɔ́ ne bɔ́ bimbɔ́ aké, “Gegé mende yimbɔ́ na.”

⁶ Anjɔ́ baá ampye upε Esəwɔ́ ne ambame εcha upε agege Jisɔ́s, alo makale ne meko metometo aké, “Awɔ́ ji né gekwa, awɔ́ ji né gekwa.” Ajágé mbɔ́,

Palεt ajɔ́ ne εbwó aké, “Enyú ambɔ́ sege ji dewɔ́ né gekwa, néndé me nge fó gabο ayi ji apyeé wó.”

⁷ Yémbɔ́ bɔ́ Jus atome wyε eshyε ajágé aké, “Esé déwya εbe εwé ejɔ́ nnó ji abɔ́ magbo. Néndé ji aké alú Maá Esəwɔ́.”

⁸ Palεt awúgé mechɔ́ εwéna, εfɔ́ εkwɔ́ ji metoá dɔ́.

⁹ Akere meso né mmu εcha wuú, ama agií Jisɔ́s aké, “Wɔ́ atane εfɔ́?”

Yémbɔ́ Jisɔ́s ashuú ji meko wó. ¹⁰ Ne Palεt ajɔ́ ne Jisɔ́s aké, “Wɔ́ ukεlege fó manjɔ́ mejɔ́ ne me? Wɔ́ ɔkaá fó nnó me nwyaá utó manlyaá wɔ́ ɔjyε ne nwyaá uto manwɔ́ wɔ́ né gekwa wó?”

¹¹ Jisɔ́s ashuú ji meko aké, “Wɔ́ ópófɔ́ ne utó mampye me genó mbɔ́gε uto bimbɔ́ ulá utane fó né mfaánebuú wó. Ne getu εyigémbɔ́ muú ayi afyeé me né amu nyú, gabο awuú aŋea apwɔ́.”

¹² Palεt awúgé mbɔ́, abɔ́ akεle meti nnó ályaá Jisɔ́s ajyeé yémbɔ́ bɔ́ Jus akalege aké, “Mbɔ́gε wɔ́ ɔlyage mende yina, εbyennó wɔ́ ópó fó mejeeé Sesá. Yéndémuú ayi asele gemε jií nnó alú mfwa εbyennó akεlege mankare gefwa ne mfwa Sesá mfwa Rom.” ¹³ Ne Palεt awúgé mejɔ́ εwéna, ase

Jisəs afε ne ji né dafyε. Jimboá ajwəlé né geluɔge mpa né mbaá ayi ákuú nnó, “Melu Mataá.” (Né Hibru ákuú mbaá yimbə nnó “Gabata”.) ¹⁴ Bií bimbə úlú élé bií bi boá Jus akpomege mmye manyé epaá koó upu. Ne metoó ɻwəmese, Palet ajəó ne ɻbwó aké, “Gége Mfwa nyú na.” ¹⁵ Yémbə ɻbwó ákálé aké cho ne ji εwú, cho ne ji εwú, awə ji né gekwa. Ne Palet ama gií ɻbwó aké, “Déklege me nwó mfwa nyú né gekwa?” Anoó baá ampyε upε ɻsoώ, aké, “Esé depo sé ne mfwa yicha ekosé Sesawó”. ¹⁶ Ne kwyakwyaá, Palet achyee yé Jisəs né amu bwó nnó áwó ji né gekwa. Boó bee ásé Jisəs áfē ne ji.

Awə Jisəs né gekwa

(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)

¹⁷ Jisəs jimbə́ ne akpane gekwa jií afé né melú εwé ákuú nnó, “Melú Úŋkókó makpo.” (Boó Hibru akui ntó melu εwémbə nnó “Golgota.”) ¹⁸ Elé né melu εwéna ne awəme Jisəs né gekwa. Awə ntó anjo makpo apea né εbi bwó ukwa. Awə ama né εgbé ɻbwəebe, ama εgbé ɻbwənye ne Jisəs né metoó metoó. ¹⁹ Palet asá ntó genó gefó aba némekpo gekwa εyigé áwəmē Jisəs. Asá wyeé nnó, “Jisəs muú Nasaret Mfwa boó Jus.” ²⁰ Ne gejamégé boó Jus ájógé genó εyigé ásamé ábalé né mfaá mekpo gekwa nendé mbaá ayi awəme Jisəs né gekwa alú kwókwólé ne Jerosale. Asa mansa ɻwe amimbo né mekómejoo Hibru, Latin ne Grek. ²¹ Anoó bá ampyee upε ɻsoώ, ájəó ne Palet aké, “Osage fó nnó Jisəs alú mfwa boó Jus, sa élé nnó ji ajəó aké, ‘Me nlu mfwa boó Jus’.”

²² Ne Palet aké ne ɻbwó, “Genó εyigé me nsame, nsa me.”

23 Boó bee ánerege manwə Jisəs né gekwa abə mandée jií akare malu ani yéndémuú bee asə melu εma. Asə nto nku wuú ayi ji áfyεé ne áfyεé εwule. Nku yimbə apə ne nkwoémé. **24** Boó bee bimbə ajə́ ne atε aké, “Dekarege fó nku yina, déjmeé lé megyaaá wyeé mankaá muú ayi aselé ji.” Apyé mbə nnó genó εyigé ásame né mekomejə́ Ἐsəwə gebε wáwálé. Asa wye áké, “Akare mandee ya áfyε atε amu, ásε nku wa áŋme megyaaá wyeé.” Gé genó εyigé boó bee ápyembə.

25 Ne baó fó abi atene kwókwólé ne gekwa εyi awəme Jisəs wye, elé mma Jisəs, meŋme mma Jisəs ayi mendée, Meri mendée Klopas, ne Meri Magdala. **26** Jisəs ágęgę ndere mma wuú átene εfεé kwókwólé ne maá utə́ ayi jimbə́ Jisəs agboó ne ji də́o, ajə́ ne mma wuú aké, “Mma, ge maá wye na.”

27 Ne ajə́ ntó ne maá utə́ yimbə aké, “Ge mma wye na.” Elə né gébé εyigémbə maá utə́ yimbə asə mma Jisəs afε ne ji né gepú jií, nnó ajwəlege ne ji.

Negboné Jisəs

(Mat 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49)

28 Ewyagé, Jisəs akaá nnó ji anere mε yéndégenó εyigé ji abə́ mampye, ne nnó genó εyigé mekomejə́ Ἐsəwə ajə́ gebε wáwále, ajə́ aké, “Mmwólé manaá εpyεé me.”

29 Eké εpyεémbə, nkwo fó alú εfεé, ayi áfyε mmə́ amí mamyáme magbeé wyeε. Asə εkochá, ányua né mmu mmə́ amibə, áfaá né eta maá genoá εyigé akuú hisəp, ábwεé até Jisəs né ubə́ meno. * **30** Ne gébégé Jisəs anyú mmə́ amimbə aké, “Nnere utə́

* **19:29** Elú wáwálé nnó: Jən afyé genóge hisəp né ηwε wuú géту́gε genó εyigé apyεé ne ji gébégé εpaá koo upú.

ba.” Ajógé mbɔ, amo mekpo mme, afyε gemε jií né amu Ntε wuú Ḫsowɔ.

³¹ Bií bimbɔ, ele bií εbi bɔ́ Jus ákpomege mmyε manyé uwyaá bwó. † Ebwó akεlege fó nnó bií bimbɔ ubane uŋkwɔ bɔ́ abi awɔ́me né ukwa. Ajyε jɔ́ ne Palεt nnó achyeé εbwó uto ájyε ákɔ́re uka bɔ́ bimbɔ né mfaá ukwa, áfere uŋkwɔ εbwó. ³² Ne bɔ́ bee achwó akɔ́re uka bɔ́ apea abi awɔ́me εbwó ne Jisɔ́s. ³³ Achwɔ́gé mbaá Jisɔ́s, ákɔ́re sé uka bií wɔ́ néndé age nnó ji agbo mε. ³⁴ Yémbɔ muú bee ama ajo εgbε amba wuú ne neko. Tenétené yimbɔ manoó ne manaá matanege. ³⁵ Muú yi agene unó bina ne agaré. Ne unó bi ji agare úlú wáwálé. Ne jimbaó akaá nnó ji agarege wáwálé nnó apyε εnyú ntó défyε metó ne Jisɔ́s. ³⁶ Unó bina upyε nnó genó εyigé ásame né mmu ηwε Ḫsowɔ ubε wáwálé. Asa wyε aké, “Yé gegoó jií gemma akɔ́ fó.” ³⁷ Ne ama ása ntó né melu ηwε Ḫsowɔ ewé fó aké, “Apεle nyε muú ayi εbwó ájomé.”

Anií Jisɔ́s

(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56)

³⁸ Unó bina upyεge, Josef muú melɔ Arimatya ajyε gií ne Palεt nnó agɔ ji afere geŋkwógé Jisɔ́s né gekwa. Josef abɔ alú maá utɔ́ Jisɔ́s ama, yémbɔ akwɔ́lege ji bibií néndé afɔ́ ákpakpa bɔ́ Jus. Palεt akamege, Josef ajyε fere geŋkwógé Jisɔ́s né gekwa afé ne geji. ³⁹ Josef afé εbwó ne Nikodemus muú abɔ achwó gέ Jisɔ́s ne utuú. Nekodemus achwó ntó ne gejamégé maka gebε. Akwyέ mami ne unó bi akuú nnó merrh ne alose. Manɔ́ genogé bɔ

† **19:31** Elú wáwálé nnó: Uwyaá bina, úlú lé uwyaá kpaá nénde ukwe gébégé εpaá koo upu.

kilo usaá upea meso εfyā. ⁴⁰ Εbwó ákpa geŋkwógē Jisəs, afyēge ji unó εbimbō ne mmeyé aní ne éshyé ndeé. Gé mbō ne bō Jus ákwyēge geŋkwógē muú ne anii. ⁴¹ Né mbaá yi awəme Jisəs né gekwa, maá mekaó alú wyε. Né mmu maá mekaó yimbō ntó, menome meke εwé álá alú danií muú fō εbō elú wyε. ⁴² Anii Jisəs né mmu menome εwémbō néndé mbaá yimbō, alu kwókwólé. Ne bií bimbō ntó bō Jus ákpomege mmeyé nnó bií ujyage εbwó ányé uwyaá bwó.

20

Menome εla mewa (Mat 28:1-10; Mak 16:1-10; Luk 24:1-12)

¹ Bií mbe né uwyaá, ne dondo gemua mme Meri muú melə Magdala afé né menome εwé abó anii Jisəs. Ajyēge, agε nnó áferé ntaá εniné abó ákweré embú menome. ² Ndere ágεne mbō Meri muú melə Magdala abó gatelé akere ajyε garé Simun Pita εbwó ne maá utə́ayifə ayi Jisəs ágboó ne ji də́aké, “Afere Ata né mmu menome, ne εsé dékaá fō mbaá ayi ájyε belé ji wó.”

³ Ajágé mbō, Pita εbwó ne maá utə́ayimbo átane áfe né menome. ⁴ Ndere ájyε, álomege gatele. Yémbō maá utə́ayimbo alome apwə Pita, ne abó mbē akwəne né menome. ⁵ Akwənege wyε, asé mmeyé mme apε né mmu menome, agε ubaá éshyé ndeé εbi abó anii Jisəs ne ubi yémbō, akpε fō né mmu menome wó. ⁶ Ne Simun Pita muú abō alú meso akwənege, akpε né mmu menome, agε ubaá éshyé ndeé εbimbō εfεé. ⁷ Agé ntó gebagé ndeé εyigé abō anii Jisəs né mekpo ndere gelú pwipwi né mbaá awuú cha. Εpófō mbaá ama ne uba éshyé

ndeé εbimbø. ⁸ Ne maá utøó ayi abø abø mbø akwøne né menome, akpe ntø né mmu menome Jisøs, age unó bi upyε, akame nnó elú wawale. ⁹ (Yé élé εbwó ágøne unó bina, álu wye dankaá genó εyi mekomejǿ Esøwø abø ajǿ nnó Jisøs abø mankwilé né negbo.) ¹⁰ Ne baá utøó bií agøge mbo áma akere meso né upú bwó.

Jisøs alere mmyε mbaá Meri Magdala

¹¹ Yémbo Meri álá dafye téne né alilé. Ndøre alilé abyølé mmyε mme apé né mmu menome, ¹² agø makiénné Esøwø apea ne mandeé pøpø mmyε, ájwøle né mbaá yi abø ábelé geñkwágé Jisøs. Ema némekpo, ema né uka. ¹³ Makiénné yimbø, ágií Meri áké, “Mma wø ølilé ndé?”

Ashuuú εbwó meko aké, “Akpa Ata wa ne me nkaá fø mbaá yi ájyε bele ji wø!” ¹⁴ Ajøgé mbo, abwølé mmyε ake apele age ndøre Jisøs atene, yémbo akaá fø nnó élé Jisøs ne atene mbo wø. ¹⁵ Jisøs agií ji aké, “Mma wø ølilé ndé? Ndé muú wø økølege?”

Meri afere nnó élé mbǿ maá mekoá yimbø ne ji age ne mbo, ajǿ ne ji aké, “Ata mbøgé wø ne økpanø geñkwø jii lere me mbaá ayi wø øbele geji, me njǿ mkpa.”

¹⁶ Ajøgé mbo, Jisøs akú ji aké, “Meri” abwølé mmyε ape Jisøs, ajǿ né mekómejǿ Hibru aké, “Rabøni” (ula Rabøni utené nnó “Ménleré.”)

¹⁷ Jisøs ajǿ ne ji aké, “Otage me, néndé me nlú dankwø njǿ mbaá Nte wa. Cho gare élé aijmø ba nnó me nlé nkwo njǿ mbaá Nte wa muú alú Nte nyú ntø. Esøwø wa ne Esøwø nyú ntø.”

18 Méri muú melə Magdala ajye gare baá utó Jisəs aké, “Me nge Ata.” Ne agare ntó εbwó unó bi ji ajó ne ji.

*Jisəs ale re mmye mbaad baad utó biit
(Mat 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Aŋg 1:6-8)*

19 Né nkwalé bií mbε né uwyaá, baá utó Jisəs ányweré mbaá ama, ágbε mano mbií néndé áfó bó Jus. Ne Jisəs akpe atené né metó metó bwó aké, “Nesə nébé ne εnyú.” **20** Ajágé mbə, ale re εbwó mabəme upa né amu jií ne εgbε mmye wuú. Baá utó bií ágęge ji mbə álu ne nechəchó ndere ágené Atá. **21** Jisəs ama ajó ne εbwó aké, “Nesə nebe ne εnyú, ndere Nte wa atəme me, mbəntó ne me ntəme εnyú.” **22** Ajágé mbə afə εbwó gejulé né mmye aké “Sege Mendoó Ukpea. **23** Yendemuu ayi εnyu dejigente gabə wuu, Esəwə ajigente gabə muu yimbə, ne yende muu ayi εnyu dela dejinte gabə wuu wə, Esəwə nto ajige fə nte gabə wuu.”

Jisəs ale re mmye mbaad Təmasi

24 Gébégé Jisəs achwó ləre mmye mbaá baá utó bií, ḥgba wuú ama né geluage abi áfyaneápeá ayi akuu ji nnó, Təmasi maá gefa abə apó. **25** Təmasi achwəgé baá utó abifə ágare ji aké, “Ese dege Ata.”

Təmasi aké, “Me nla ngé fə mabəme upaá mpi né maka amu jií me nta enə εbwə wa wyε, mma nta nto εbwə wa né nebəmē gepa enii nélú ji né égbé amba wə me nkamege fə.”

26 Ndə enéé ekogé, baá utó Jisəs ama anywhere, né mmu gepú. Ne Təmasi alu ne εbwó. Agbé manombi, ne aké apele Jisəs achwó tene né metó metó bwó aké, “Nesə nebe ne εnyú.” **27** Ajó ntó ne

T̄omasí aké, “Fyε εnəbw̄ wyeé fa. Pe amu ya. Nyaá εbw̄ wyeé ḷta εgbε amba wá. Ḍbegé sé ne dembyo kamé wye kamege ne me.”

28 Ne T̄omasí ashuuú ji meko aké, “Ata wa ne εsəw̄ wa.”

29 Jis̄os aj̄o ne ji aké, “Elé w̄ ɔḡene me, ne ɔkame nnó elé me? Met̄o mego mego εb̄eé ne b̄o abi álá age me w̄, yémb̄o áfyεé mat̄o bw̄ ne me!”

Ula bi asame ȳwε yina

30 Ne Jis̄os apyε gejamégé up̄oá ufélekpa né mbε ushu baá ut̄oá bií εbi álá ása f̄o ubi né mmu ȳwε yina w̄. **31** Yémb̄o ása lé bina nnó upyε εnyú dékamé nnó Jis̄os ne alú Muú yi εsəw̄ akweré ji elá gefwa, nnó ji alú Maá εsəw̄. Ne nnó dekamege mb̄o deb̄o gej̄wá εyi gélágé byé gétúgé mab̄o mií.

21

Jis̄os alere mmyε mbaá baá ut̄oá bií akeneama

1 Mboó nd̄o f̄o εkoge, Jis̄os ama alere mmyε mbaá baá ut̄oá bií né εbeé mega εwé ákuú nnó Tiberas. Gé na ne Jis̄os alere mmyε mbaá baá ut̄oá bií. **2** Simun Pita, T̄omasí maá gefa, Nataniel muú mel̄ Kana né gebage mewaaá Galiliú, baá Sεbεdee ne baá ut̄oá abif̄o makpo apea áb̄o álu mbaá ama. **3** Ne Simun Pita aj̄o ne εbw̄ aké “Me nkεlege manjyε ntofó.”

Εbw̄ nt̄o aké, “Ese nt̄o déjyε ne w̄.” Εbw̄ ako ajyε kpe mmu εkpeé. Né utuú bimbo yé genó εbw̄ áwa w̄. **4** Nd̄ere bií ujyage, Jis̄os achw̄ atene né mapea εbeε mega, baá ut̄oá bií agege ji akaá f̄o jí w̄. **5** Jis̄os akú εbw̄ aké, “Baá ba, déwaá meshuu f̄o w̄?” Εbw̄ áshuuú ji meko, “Déwa w̄.”

6 Aj  o ne   bw   ak  , “Nj  g   ntofo ny   né   gb     bw  ny     kpe, d  wane ny   meshu  .” A nj  g  , meshu   eyi   sele,   pw     bw   manja afy   mmu   kpe n  nd     ja d  o  .

7   py  ge mbo  , ma   ut  o ayi Jis  s ab  o geje   ne ji d  o  , aj  o ne Pita ak  , “Mu   ayi aj  g   mbo   ne   s   e  le Ata.” Simun Pita aw  ge nd  re maa ut  o yimb   ajo   ake “Mu   ayi ajo   mbo   mejo   ne   se e  le Ata” Akwy   afy   mande   mmy   (n  nd   ab   afere   ji) Anyo ach   né nnyi. **8** Ba   ut  o abifo     l  á né mmu   kpe   ajame dansa ne gejam  g   meshu   eyi el  u wye nn   achw   né mapea nnyi. Mantane né mapea nnyi   kw  ne mba   ayi   bw   ajame dansa al  u gen  g   maty  e amu usa   upea meso   fy  . **9** Aj  g   dansa yimb   akw  nege né mapea nnyi, age ujenjee   mew   ne br  d wye n  re. **10** Jis  s ajo   ne   bw   ak  , “Chwóge me ne meshu   f     yi eny   d  wane mbo  .”

11 Simun Pita akw   akpe mmu   kpe   aja dansa y  mb   achw   ne ji né mewa  . Dansa yimb   agbe   ne gejamégé meshu   kpakpa. Meshu   el  u usa   uken  ama meso   fyane ele   (153). Ne y   ele   meshu   ejame, dansa yimb   agyal   w  . **12** Ne Jis  s ajo   ne   bw   ak  , “Chwóge d  gb  r  e un   dondo”. Ne y   ma   ut  o ama ayi ahe   met  o mangií ji nn  , “Jlu wa?” ap  ; n  nd     bw     ka   nn   el   Ata. **13** Jis  s aju   bo   br  d yimb   ne meshuu nt   achy  e     bw  .

14 G   ma  j  ne ale   na ayi Jis  s alere mmy   mba   ba   ut  o bi   g  b  g  e ji akwilé né negbo.

Jis  s ajo   ne Pita nn   mb  g   ab   geje   ne ji apy   ut  o bi  

¹⁵ Ebwó anerege mangbaré unε, Jisəs agií Simun Pita aké, “Simun, maá Jən nnó wə əbə gejeé ne me də́, əpwə abifə na?” Ne Pita ashuuú Jisəs meko aké, “Eh Ata, wə əkaá nnó me mbə gejeé ne wə.”

Jisəs ajə́ ne ji aké, “Pele baá magənjme ya.”
¹⁶ Jisəs ama agií ji mañáne apea aké, “Simun Pita maá Jən nnó əbə́ gejeé ne me?”

Pita akame aké, “Eh Ata wə mbə əkaá nnó mbə́ gejeé ne wə”. Jisəs aké, “Pele magənjme ya”. ¹⁷ Ama agií Pita ne mañáne ayi ágbéé aleé aké, “Simun maá Jən nnó wə əbə gejeé ne me.”

Agigé mbə, metə́ esə Pita gétúgé agií ji té mañáne aleé nnó, “Pita nnó wə əbə gejeé ne me?” Getu eyigémbə Pita ashuuú ji meko aké, “Ata wə əkágé unó uko, əkaá cháñéné nnó me mbə gejeé ne wə.” Jisəs ajə́ ne ji aké, “Pele magənjme ya.” ¹⁸ Ngarege wə wáwálé nnó, “Gébégé wə əlu gesage muú, wə mbə́ əfyə mandeé əjyεé yénde mbaá ayi wə əkelege, yémbə gébégé əkwəge ukoó, ula bwyε élé amu mfaá ne élé muu yicha ne afyεé wə mandeé ágbárege wə εbwə aja wə meti əjyεé mbaá ayi wə əlá əkelege fə manjyε.” ¹⁹ Jisəs ajə́ mejə́ ewéna ne Pita mampyε ji ákaá gefəge negbo εniné Pita agboó nyε ne achyεé Əsəwə ηgo. Jisəs ajogé mbə aké ne Pita, “Kwəle me.”

²⁰ Pita abwəlége mmyε, age ndəre maá utə́ ayi Jisəs abə́ gejeé ne ji də́ akwəlege εbwó. Elé maá utə́ yina ne abə ajwəlé nya agií Jisəs né egbe mmyε, gébégé εbwó anyεé menyεé, agií Jisəs nnó, “Ata ndé muú wə əke achyεge nyε wə mañkwaá?” ²¹ Pita agége ji agií Jisəs aké, “Ata ji ntó yé?”

22 Ne Jisəs ashuiú Pita meko aké, “Mbəgé me nkəlege nnó ji abə mebe kpaá te me nchwoá, wə əbə ndé mechə wyεé? Wə kwəle elé me.”

23 Ajogé mba, mechə εwéna εkε εkwəne mbaá baá utə́ó abifə nnó Jisəs aké maá utə́ó yina agboó fə. Yémbə Jisəs ajə́ fó nnó maá utə́ó yimbə agboó fó wó. Ajə́ elé nnó, “Mbəgé me nkəlege nnó ji abə mebe kpaá te me nchwoá, əbə ndé mechə wyεé?”

24 Ge εlé maá utə́ó awú ne agarege unó bina. Asá ubi né mme ne εsé dékaá nnó unó bi ji agarege úlú wáwálé.

25 Gejamege unó εbifə úlú ntó εbi Jisəs apyεé. Mbəgé abə ása ubi uko né mme, mba melú εbεé fó fa mme εwé ábélége bə ηwε abi ásame ubi.

**Nwε menomenyέ mekε
New Testament in Denya (CM:anv:Denya)**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Denya

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Denya

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
c1c6a10b-c0b1-5242-bb46-153e2e25ddc7